

แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องคุณลักษณะที่เป็นจริงและคุณลักษณะที่คาดหวังของนักข่าวเศรษฐกิจ ในทัศนะของนักข่าวเองและบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ มีแนวคิด ทฤษฎี ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งได้นำมาเป็นแนวทางในการศึกษาคั้งนี้ดังนี้

ทฤษฎีทางการสื่อสาร

ทฤษฎีความรับผิดชอบต่อสังคม (Social Responsibility Theory)

ทฤษฎีนี้เกิดจากการปฏิบัติทางเทคนิคและการอุตสาหกรรมโดยพัฒนาอย่างมากในสหรัฐอเมริกาเมื่อศตวรรษที่ 20 การปฏิบัติทางเทคนิคและการอุตสาหกรรมมีผลกระทบต่อวิถีชีวิตชาวอเมริกันและมีผลสะท้อนถึงลักษณะของการหนังสือพิมพ์เอง สาเหตุอีกข้อหนึ่งคือเสียงวิพากษ์วิจารณ์ของสื่อทั้งภายในและภายนอก ซึ่งบางครั้งมีการชู้ในทำนองเรียกร้องให้รัฐบาลเข้าควบคุมซึ่งมีบ่อยขึ้นทุกที เมื่อสื่อมวลชนได้ขยายตัวทั้งในด้านขนาดและความสำคัญ สาเหตุต่อมาคือข้อสงสัยในข้อสันนิษฐานเบื้องต้นต่าง ๆ ของปรัชญาเสรีนิยม และข้อสุดท้ายคือ การพัฒนาทางความสำนึกในวิชาชีพของการหนังสือพิมพ์ ซึ่งเกิดขึ้นเพราะการหนังสือพิมพ์ได้เริ่มดึงดูดบุคคลที่มีอุดมคติและการศึกษาเข้ามาในวงการ และเพราะวงการอุตสาหกรรมการสื่อสารสะท้อนให้เห็นถึงความรู้สึกรับผิดชอบต่อสังคม ซึ่งกำลังเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ของวงการธุรกิจและอุตสาหกรรมของอเมริกาโดยทั่วไป (Siebert, Peterson และ Schramm อ้างถึงใน เกษม ศิริสัมพันธ์, 2513)

ทฤษฎีนี้ไม่มีข้อสมมติฐานสำคัญว่าเสรีภาพนั้นย่อมมีพันธะต่าง ๆ ผูกพันอยู่ และหนังสือพิมพ์ซึ่งมีสถานะอภิสิทธิ์ในลักษณะการปกครองของเราต้องมีพันธะที่จะมีความรับผิดชอบต่อสังคมที่จะดำเนินการในหน้าที่สำคัญบางประการของสื่อมวลชนในสังคมปัจจุบัน

หน้าที่ของหนังสือพิมพ์ตามแนวทฤษฎีนี้มี 6 ประการคือ

1. สนับสนุนระบบการเมืองด้วยการเสนอข่าวสาร การอภิปราย และโต้แย้ง

เกี่ยวกับกิจกรรมของส่วนรวม

2. เพิ่มพูนสติปัญญาของสาธารณชน เพื่อให้มีความสามารถปกครองตนเอง
3. ปกป้องสิทธิของปัจเจกชนด้วยการทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมรัฐบาล
4. สนับสนุนระบบเศรษฐกิจ คือ จัดให้ผู้อยู่และผู้ขายสินค้าและบริการต่าง ๆ

ได้มาพบกันด้วยการใช้สื่อในการโฆษณา

5. ให้ความบันเทิง
6. รักษาฐานะในทางการเงินของตนเองให้มั่นคง พอที่จักได้เป็นเสรีจากความกดดันต่าง ๆ ของบรรดากลุ่มผลประโยชน์กลุ่มใดกลุ่มหนึ่งโดยเฉพาะ (Siebert, Peterson และ Schramm อ้างถึงใน เกษม ศิริสัมพันธ์ , 2513)

ทฤษฎีทางสังคมศาสตร์เกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการสื่อสาร

Lasswell (1948, อ้างถึงใน สมควร กวียะ, 2532) นักรัฐศาสตร์ชาวอเมริกัน ที่มีชื่อเสียงผู้หนึ่ง ได้เขียนไว้ว่า

"การสื่อสาร มีบทบาทหน้าที่สำคัญอยู่ 3 ประการคือ

1. สังเกตการณ์สภาพแวดล้อม (Surveillance of the Environment) ได้แก่ การเฝ้าดูและสอดส่องเหตุการณ์ต่าง ๆ รวมถึงภัยอันตรายที่อาจมีผลกระทบต่อสมาชิกของสังคม
2. ประสานสัมพันธ์ส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้รวมตัวกันอยู่ได้ (Correlation of the Parts) ได้แก่ บทบาทหน้าที่ที่การสื่อสารเข้ามาช่วยปรับสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ให้มีความเข้าอกเข้าใจซึ่งกันและกัน และอยู่รวมกันเป็นสังคมเดียวกันได้ด้วยความสงบเรียบร้อยตามสมควร
3. ถ่ายทอดมรดกทางสังคม (Transmission of Social Inheritance) โดยเฉพาะอย่างยิ่งทำให้เกิดการสืบทอดวัฒนธรรมไปยังอนุชนรุ่นต่อ ๆ ไป

Lazasfeld และ Merton (1948, อ้างถึงใน สมควร กวียะ, 2532) นักสังคมวิทยาชาวอเมริกัน ได้ให้แนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของการสื่อสารเพิ่มเติมอีก 2 ประการคือ

1. ช่วยเสริมสร้างสถานภาพทางสังคม (social status)
2. การควบคุมพฤติกรรมทางสังคมให้อยู่ในกรอบของจริยธรรม (ethicizing)

การช่วยเสริมสร้างสถานภาพทางสังคม หมายถึง การสื่อสารโดยเฉพาะการสื่อสารมวลชนช่วยเผยแพร่ชื่อเสียงเกียรติคุณของบุคคลให้เป็นที่ยอมรับกันในสังคมมากขึ้น ซึ่งมีข่าวของบุคคลนั้นปรากฏทางสื่อมวลชนมากเท่าใด สาธารณชนมักจะมีแนวโน้มที่จะมองเห็นความสำคัญของเขามากขึ้นเท่านั้น

ส่วนการควบคุมพฤติกรรมทางสังคมให้อยู่ในกรอบของจริยธรรมก็คือ การสื่อสารระหว่างบุคคลหรือการสื่อสารมวลชนช่วยเผยแพร่พฤติกรรมที่ขัดต่อจารีตประเพณี หรือปทัสถานทางสังคม (social norms) ไปในทำนองวิพากษ์วิจารณ์และตำหนิประณาม ทำให้บุคคลที่ตกเป็นข่าวเกิดความละอายใจหรือเกรงกลัว และพยายามแก้ไขพฤติกรรมของตนเอง ส่วนประชาชนทั่วไป ก็มักจะยึดเป็นบทเรียนในการประพฤติตนเองให้อยู่ในกรอบของจริยธรรม เพราะเกรงว่าจะตกเป็นข่าวเสียหายอย่างนั้นบ้าง

จะเห็นได้ว่า บทบาทหน้าที่ในทัศนะของ Lazasfel และ Merton ยังยึดอยู่กับหลัก 3 ประการของฮาโรลด์ ลาสเวลล์ คือ การให้ข้อมูลข่าวสาร การแสดงความคิดเห็น และการให้การศึกษา เพราะการจะเสริมสร้างสถานภาพทางสังคม และควบคุมพฤติกรรมทางสังคมได้นั้น จำเป็นต้องอาศัยการส่งและการรับข่าวสารที่เป็นข่าวสารความคิดเห็นและความรู้ของตนเอง

ทฤษฎีโครงสร้างบทบาทหน้าที่ (Structural Functional Theory)

แม็คเคลล (1983 อ้างถึงใน สมควร กวียะ, 2532) ได้วิเคราะห์บทบาทหน้าที่ทางสังคมศาสตร์ของการสื่อสารไว้ในหนังสือ "Mass Communication Theory : An Introduction" แม็คเคลลมุ่งเจาะที่บทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนโดยเฉพาะ โดยเริ่มยกเอาทฤษฎีโครงสร้างบทบาทหน้าที่ (structural functional theory) ทางสังคมวิทยาของเมอร์ตัน (Merton) ขึ้นมาก่อน ทฤษฎีนี้มองว่า สังคมคือระบบอันหนึ่งซึ่งประกอบด้วยหน่วยทำงานหรือระบบย่อยจำนวนหนึ่งยึดโยงกันอยู่ และช่วยกันทำงานคนละอย่างซึ่งล้วนแล้วแต่มีความจำเป็นต่อส่วนรวม สื่อมวลชนคือหน่วยทำงานหรือระบบย่อยอันหนึ่งที่มีบทบาทหน้าที่ที่จะตอบสนองความจำเป็นทางสังคมในด้านความต่อเนื่อง การรักษาระเบียบ กฎเกณฑ์ การรวมเอกภาพ การกระตุ้นเตือน การแนะแนวทาง และการปรับตัว ทฤษฎีนี้ชี้ให้เห็นว่า สื่อมวลชนเป็นระบบย่อยอิสระที่มีทิศทางของตนเองและคอยปรับปรุงแก้ไขตนเองอยู่เสมอ โดยไม่จำเป็นต้องอยู่ในกรอบของการเมือง แต่อาจต้องอยู่ในกฎระเบียบของวิชาชีพที่เกิดขึ้นจากการต่อรองในลักษณะการเมืองอยู่บ้าง

เริ่มตั้งแต่ปลายคริสต์ศตวรรษที่ 19 ต่อกับต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 เรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน มีนักคิดนักวิชาการเสนอแนวความคิดเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของสื่อมวลชนไว้มากมายทั้งในเชิงบวกและลบ แต่แม้จะเคลวได้สรุปเป็นความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับ บทบาท หน้าที่ "ที่พึงประสงค์" ของสื่อมวลชนต่อสังคมไว้ 5 ประการคือ

1. การให้ข่าวสาร (Information) ได้แก่
 - 1.1 การให้ข่าวสารเกี่ยวกับเหตุการณ์และสภาพการณ์ในสังคมและในโลก
 - 1.2 บอกให้ทราบถึงความสัมพันธ์แห่งอำนาจ
 - 1.3 ช่วยส่งเสริมให้เกิดนวัตกรรม การปรับตัว และความก้าวหน้า
2. การประสานสัมพันธ์ (Correlation) ได้แก่
 - 2.1 อธิบาย แปลความ และวิพากษ์วิจารณ์เกี่ยวกับความหมายของเหตุการณ์และข่าวสาร
 - 2.2 ให้ความสนับสนุนแก่อำนาจหน้าที่และปทัสสถานที่สังคมยอมรับกันแล้ว
 - 2.3 ทำให้เกิดการสังคมนิยม (socializing)
 - 2.4 ประสานกิจกรรมต่าง ๆ ของสังคมเข้าด้วยกัน
 - 2.5 ทำให้เกิดความยินยอมพร้อมใจกัน (consensus)
 - 2.6 จัดระเบียบอะไรก่อนหลังและบอกให้รู้ว่าสถานภาพทางสังคมอะไรสำคัญกว่าอะไร
3. ความต่อเนื่อง (Continuity) ได้แก่
 - 3.1 แสดงออกซึ่งวัฒนธรรมหลักและยอมรับวัฒนธรรม รวมทั้งพัฒนาการของวัฒนธรรมใหม่
 - 3.2 ก่อให้เกิดและสร้างไว้ซึ่งค่านิยมพื้นฐานของคนทั่วไป (commonality of values)
4. ความบันเทิงเริงรมย์ (Entertainment) ได้แก่
 - 4.1 ให้ความสนุกสนาน เพลิดเพลินและวิธีการพักผ่อนหย่อนใจ
 - 4.2 ลดความตึงเครียดทางสังคม
5. การระดมสรรพกำลัง (Mobilization) ได้แก่
 - 5.1 ทรัพยากรด้านการเมือง สงคราม
 - 5.2 การพัฒนาการทางเศรษฐกิจการทำงาน และบางครั้งการศาสนา เพื่อวัตถุประสงค์ของส่วนรวม

ประเภทของหนังสือพิมพ์

หน้าที่หลักของหนังสือพิมพ์คือการรายงานข่าว กิจกรรมหนังสือพิมพ์จึงเป็นกิจกรรมที่ผูกพันอยู่กับสังคมอย่างแยกไม่ออก การเสนอข่าวหรือการรายงานข่าวต่อสาธารณชนของหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจะมีเป้าหมาย จุดมุ่งหมายหรือนโยบายที่แตกต่างกันไป หนังสือพิมพ์บางฉบับอาจให้ความสำคัญต่อข่าวอาชญากรรม ข่าวสังคม ข่าวตึกรังพื้นแทง ข่าวบุคคล ในขณะที่อีกหลายฉบับอาจให้ความสำคัญต่อข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง การให้ความสำคัญแก่ประเภทของข่าวนี้แตกต่างกันทำให้มีการแบ่งแยกประเภทของหนังสือพิมพ์ออกเป็น 2 ประเภทคือ

1. หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งปริมาณ (Popular Newspaper)
2. หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ (Quality Newspaper)

หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งปริมาณ (Popular Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวประเภทเร้าอารมณ์ ตื่นเต้น เป็นข่าวที่ผู้อ่านได้รับความพอใจอย่างรวดเร็ว ได้แก่ ข่าวประเภทอาชญากรรม ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา เป็นต้น หนังสือพิมพ์ประเภทนี้มุ่งที่จะเสนอเรื่องเพื่อให้ความบันเทิงให้คนทั่ว ๆ ไปอ่าน มุ่งปริมาณในการจำหน่ายให้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

หนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งคุณภาพ (Quality Newspaper) เป็นหนังสือพิมพ์ที่ให้ความสำคัญต่อข่าวที่มีผลกระทบต่อสังคม มีเนื้อหาสาระค่อนข้างหนัก ได้แก่ ข่าวที่ให้ความรู้และประสบการณ์แก่ผู้อ่าน อาทิเช่น ข่าวการเมือง ข่าวเศรษฐกิจ ข่าววิเคราะห์สถานการณ์ มีกลุ่มผู้อ่านเฉพาะกลุ่มที่มีความสนใจต่อข่าวต่าง ๆ ดังกล่าว ยอดจำหน่ายจะต่ำกว่าหนังสือพิมพ์ประเภทเพ่งปริมาณ

สุภา ศิริमानนท์ (2533) ให้ความสำคัญแตกต่างของหนังสือพิมพ์ 2 ประเภท ไว้ดังนี้

คำว่า "เพ่งปริมาณ" หมายถึง quantity คือถือเอาการจำหน่ายได้มากเป็นสำคัญ ระดับทางความคิดจิตใจของผู้อ่านจะต่ำลง เสื่อมทรามลงอย่างไร้ค่าจนถึง หรือแม้แต่ว่า ค่านึงถึงอยู่บ้างก็คงอยู่ในเกณฑ์น้อย

คำว่า "เพ่งคุณภาพ" หมายถึง quality คือถือว่าจำหน่ายได้พอสมควรเท่าที่ได้คำนวณหรือกำหนดมาตามหมายไว้แล้ว ต้องการจะยกระดับความคิดจิตใจของผู้อ่านให้เชยิบสูงขึ้น เพื่อจะได้วินิจฉัยชะตากรรมของชุมชนได้อย่างถูกต้องเหมาะสมเอง

จากการแบ่งประเภทของหนังสือพิมพ์ดังกล่าว หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจอาจจัดได้ว่าอยู่ในกลุ่มของหนังสือพิมพ์ในประเภทเฟื่องคัมภภาพ เนื่องจากนำเสนอข่าวในประเภทที่มีเนื้อหาสาระค่อนข้างหนักมากกว่าการเสนอข่าวในประเภทเร้าอารมณ์

บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

ชิตติยะ เหลี่ยมโสภา (2534) กล่าวถึงบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจไว้ดังนี้

1. บทบาทในการเผยแพร่ข่าวสารและให้ความรู้ทางเศรษฐกิจแก่ประชาชน หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจทำหน้าที่เผยแพร่ข่าวสารให้ประชาชนทราบเกี่ยวกับการผลิต การบริการ วัตถุประสงค์ เครื่องมือเครื่องจักร การดำเนินงานธุรกิจ หรือเรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลในวงการเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเป็นผู้อธิบายแก่ประชาชนถึงความเป็นไปของสภาพเศรษฐกิจของชุมชนของประเทศ รวมไปถึงสภาพเศรษฐกิจต่างประเทศซึ่งอาจจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจในประเทศได้ เพื่อให้ประชาชนตระหนักถึงผลกระทบที่มีต่อตนเอง ต่อสังคม ต่อองค์กรที่ตนสังกัดและต่อประเทศ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจช่วยเปิดโลกทัศน์ของประชาชนให้กว้างขวางในด้านเศรษฐกิจ ได้รับรู้เรื่องราวที่เกิดขึ้นในวงการเศรษฐกิจที่อยู่ใกล้และไกลตัว สามารถนำข่าวสารเหล่านั้นมาใช้ในการดำรงชีวิต ในการจับจ่ายซื้อสินค้า การดำเนินงานขององค์กร รวมทั้งทราบช่องทางในการทำมาหากิน สิ่งที่สำคัญสำหรับข่าวสารทางเศรษฐกิจที่มีต่อประชาชนก็คือ เป็นข้อมูลสำหรับการตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวกับตนเองหรือองค์กรที่ตนสังกัดอยู่นั้น ประชาชนสามารถนำข้อมูลข่าวสารทางเศรษฐกิจมาช่วยในการตัดสินใจได้ ส่วนในเศรษฐกิจระดับชาติ รัฐบาลหรือหน่วยงานของรัฐก็กำหนดนโยบายเศรษฐกิจ วางแผนงานโดยใช้อุข้อมูลข่าวสารที่ดีกว่า พร้อมกว่า ย่อมทำให้ศักยภาพในการตัดสินใจสูงกว่า

2. บทบาทในการเป็นสื่อกลางติดต่อสื่อสาร หนังสือพิมพ์เป็นสื่อกลางในการติดต่อสื่อสารเชื่อมโยงรัฐบาลกับเอกชน ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศ นอกจากประชาชนผู้ประกอบการธุรกิจจะต้องรับทราบข่าวสารจากรัฐบาลแล้ว รัฐบาลเองก็จำเป็นต้องคอยติดตามรับฟังความคิดเห็นของประชาชนอีกด้วย เพื่อคอยอำนวยความสะดวก วางแผนงานของรัฐให้เอื้ออำนวย และสอดคล้องกับการลงทุนของภาคเอกชน บทบาทของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในการเป็นสื่อกลางการติดต่อสื่อสารนี้ จึงมีทั้งการติดต่อจากรัฐบาลสู่ประชาชน จากประชาชนสู่รัฐบาลและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างประชาชนด้วยกันเอง

3. บทบาทในการตรวจสอบการปฏิบัติงานของรัฐบาล การสังเกตและตรวจสอบ

การทำงานของรัฐบาล และแสดงความคิดเห็นต่อการทำงานของรัฐบาลด้วยความเป็นกลางนี้เป็นหน้าที่หลักอย่างหนึ่งของหนังสือพิมพ์ เพื่อที่จะดูว่ารัฐบาลได้ปฏิบัติตามแนวนโยบายที่เสนอต่อประชาชนหรือไม่ ได้ดำเนินงานไปถึงไหนแล้ว ประสบความสำเร็จหรือล้มเหลวอย่างไร เพื่อพิทักษ์ผลประโยชน์ของประชาชนซึ่งรัฐบาลเป็นผู้ปฏิบัติ

4. บทบาทในการมีส่วนร่วมช่วยพัฒนาเศรษฐกิจ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจมีบทบาทในการช่วยพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ โดยการเสนอข่าวสาร ข้อมูล ความรู้ทางเศรษฐกิจแก่ประชาชน เสนอแนะแนวทางการดำเนินงานเศรษฐกิจ ชี้ช่องทางการทำมาหากิน ชี้แนวโน้มของเศรษฐกิจ แม้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจะอยู่ในแวดวงที่จำกัด แต่ก็มีบทบาทไม่น้อยในการผลักดันให้เกิดการเจริญเติบโตและขยายตัวทางเศรษฐกิจ เพราะผู้อ่านหนังสือพิมพ์ที่มีอยู่จำนวนน้อยเหล่านี้เป็นกลุ่มคนที่มีพลังทางเศรษฐกิจและการลงทุน ข้อมูลข่าวสารจากหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจเพื่อลงทุนของบุคคลกลุ่มนี้

5. บทบาทในการโฆษณาและประชาสัมพันธ์ หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเป็นสื่อ สำหรับการโฆษณาสินค้า ผลิตภัณฑ์ บริการและเทคโนโลยีต่าง ๆ ในด้านประชาสัมพันธ์หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเป็นสื่อให้กับผู้โฆษณา บริษัทโฆษณา ผู้อ่าน สำนักข่าว สถานีวิทยุโทรทัศน์ และสื่ออื่น ๆ สมาคมทางการค้า สถาบันต่าง ๆ สถาบันวิจัย รัฐบาล สหภาพแรงงาน ผู้ใช้แรงงาน นักลงทุน ผู้ถือหุ้นในบริษัทต่าง ๆ และผู้บริโภคทั่วไป

บทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์โดยทั่วไป ไปกับบทบาทและหน้าที่ของหนังสือพิมพ์ทางด้านเศรษฐกิจ ถ้านำมาเปรียบเทียบกับแล้วจะเห็นได้ว่าภารกิจและหน้าที่ที่ปฏิบัติกันใกล้เคียงกันแต่จะแตกต่างกันที่เนื้อหาสาระและประเด็นของข่าว โดยข่าวในหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจจะเป็นข่าวหนักที่มีผลต่อระบบเศรษฐกิจ การทำมาหากิน ราคาสินค้าภาคอุตสาหกรรม เกษตรกรรม ข่าวทางด้านการตลาด ซึ่งมีผลต่อการทำมาหากินและการดำรงชีพของประชาชน

ประเภทและคุณลักษณะของข่าว

Park (1940, อ้างถึงใน สิริชัย สิริเกษ และ กาญจนา แก้วเทพ, 2531) สรุปลักษณะของข่าวไว้ดังนี้

- ข่าว เป็นเรื่องของกาลเวลา ต้องเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นสด ๆ ใหม่ ๆ และเกิดขึ้นบ่อย ๆ
- ข่าว มีลักษณะเกิดมาแล้วก็ตาย ข่าวจะมีชีวิตอยู่เฉพาะช่วงที่เหตุการณ์ที่เป็น

ชื่อนั้นกำลังดำเนินไปเท่านั้น และมีชีวิตอยู่เพียงเพื่อจะบันทึกข้อมูล และในขั้นต่อมาข้อมูลนั้นก็อาจจะถูกนำมาอ้างอิงถึง แต่ทว่าในช่วงระยะต่อมามีรูปแบบของความรู้อย่างอื่น ๆ มาแทนที่รูปแบบข้อมูลของข่าว

- ข่าว นอกจากลักษณะ "ไม่คาดคิดมาก่อน" แล้ว เหตุการณ์ที่จะมาเป็นข่าวยังอาจจะถูกกำหนดมาจากเกณฑ์ "คุณค่าของข่าว" อย่างอื่น ๆ ซึ่งอาจจะขึ้นอยู่กับปัจจัยหลาย ๆ ประการ (ในลักษณะเชิงสัมพัทธ์) รวมทั้งเกณฑ์การประเมินจากความสนใจของผู้อ่านด้วย

- โดยปกติแล้ว ข่าวจะมีลักษณะชี้หน้าที่ศึกษาและกำหนดแนวทางความสนใจของผู้รับ แต่ข่าวไม่ใช่รูปแบบของการให้ความรู้โดยตรง

- สิ่งที่จะเป็นข่าวเป็นเรื่องที่พอจะคาดการณ์ทำนายล่วงหน้าได้ ซึ่งเป็นจุดที่ขัดแย้งในตัวกับคุณสมบัติอื่น ๆ เช่น ลักษณะ "ไม่คาดคิดมาก่อน"

Park ได้อธิบายประเด็นนี้ไว้ว่า

"ถ้าหากเรากล่าวว่า ข่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างไม่คาดคิดมาก่อนเลยจริง ๆ เหตุการณ์ที่เคยเป็นข่าวมาแล้วในอดีต และที่กำลังเป็นข่าวในปัจจุบันก็ล้วนแต่เป็นสิ่งที่พอจะคาดการณ์ได้ทั้งนั้น อันที่จริงแล้วสาธารณชนก็รู้อยู่แล้วเกี่ยวกับเรื่องอุบัติเหตุและเหตุการณ์ทั้งหลายที่อยู่ในข่าวเพราะเป็นเรื่องที่ทุกคนหวาดกลัวว่าจะเกิดขึ้น แต่ทุกคนก็รู้ว่าจะต้องเกิดขึ้น เรื่องแบบนี้แหละจึงเป็นข่าว"

Galtung & Ruge (1965, อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกาสะ และ กาญจนา แก้วเทพ, 2531) สรุปประเด็นนี้ว่า "ชื่อนั้นเป็นการนำเรื่องเก่ามาแล้วใหม่ทั้งสิ้น"

Hall (1974, อ้างถึงใน ศิริชัย ศิริกาสะ และ กาญจนา แก้วเทพ, 2531) เสนอว่ามีกฎพื้นฐานอยู่ 3 ข้อ ที่เกี่ยวกับทัศนวิสัยของข่าวคือ

1. การเชื่อมโยงของข่าวกับเหตุการณ์หรือเรื่องที่เกิดขึ้น
2. ความใหม่ล่าสุดของข่าว (recency)
3. คุณค่าของข่าวหรือการเชื่อมโยงกับสิ่งของหรือบุคคลที่มีความสำคัญ

จากความหมายและทัศนะต่าง ๆ เกี่ยวกับ "ข่าว" อาจสรุปให้มองเห็นได้ว่า "ข่าวเป็นเหตุการณ์ที่ถูกหยิบยกขึ้นมารายงานให้สาธารณชนได้รับรู้" ซึ่งควรมีองค์ประกอบที่สำคัญอย่างน้อย 2 ประการคือ

1. เหตุการณ์หรือข้อเท็จจริง หมายถึงข่าวจะต้องมาจากสถานการณ์ ข้อเท็จจริง หรือความคิดเห็นซึ่งเกิดขึ้นจริง ๆ แต่ข้อเท็จจริงทุกอย่างอาจจะไม่เป็นข่าวเสมอไป
2. ข่าวจะต้องน่าสนใจ ความน่าสนใจของข่าวจะมีปริมาณไม่เท่ากัน และจะแตกต่างกันไปตามชนิดของเรื่อง นอกจากนี้ข้อเท็จจริงทุกอย่างก็อาจจะไม่เป็นที่สนใจเสมอไปเช่นเดียวกัน (ชาร์ตัน เชิดชัย, 2521)

องค์ประกอบที่สำคัญของข่าว

การกำหนดองค์ประกอบที่สำคัญของ "ข่าว" นั้น ได้มีผู้พยายามกำหนดสิ่งประกอบในการเสนอข่าวไว้ดังเช่น

ชาร์ตัน เชิดชัย (2521) กล่าวว่า องค์ประกอบที่สำคัญของข่าวมีหลายประการ ได้แก่

1. ความฉับพลัน (Immediacy) ความใหม่สดหรือความฉับพลัน (ในการเสนอ) เป็นองค์ประกอบที่สำคัญยิ่งของข่าว ข่าวเปรียบเสมือนผักซึ่งจะมีคุณค่ามีประโยชน์ก็เฉพาะตอนที่ยังใหม่สดเท่านั้น ในการรายงานข่าวจึงต้องแสดงเวลาเพื่อให้ผู้อ่านเห็นว่า ข่าวนั้นเพิ่งเกิดขึ้น หรือกำลังจะเกิดขึ้นเสมอ เช่น ใช้คำว่า "วานนี้" "เมื่อคืนนี้" "เช้าวันนี้" "วันนี้" ฯลฯ เป็นต้น

2. ความใกล้ชิด (Proximity) ความใกล้ชิดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นก็อาจเป็นข่าวที่ทำให้ผู้อ่านสนใจได้มากน้อยต่างกัน ปกติมนุษย์แทบทุกคนจะมีความสนใจตนเองเป็นอันดับแรก หลังจากนั้นจึงไปสนใจสิ่งอื่น ๆ ที่ห่างตัวออกไป ทั้งทางด้านร่างกายและความรู้สึกทางจิตใจ เช่น การงาน สุขภาพ รายได้ ที่อยู่อาศัย เพื่อนร่วมงาน งานอดิเรก การพักผ่อนหย่อนใจ การบันเทิง เริงรมย์ต่าง ๆ เป็นต้น

3. การพาดพิงตนเอง (Self - identification) คุณค่าของข่าวบางครั้งอาจจะพาดพิงเกี่ยวข้องกับผู้อ่าน หรือจะมีผลกระทบต่อบุคคลแต่ละคนโดยตรง องค์ประกอบนี้มีลักษณะคล้ายคลึงกับความใกล้ชิด เช่น ข่าวเกี่ยวกับการเก็บภาษีทรัพย์สินย่อมจะเป็นที่สนใจเป็นอันดับแรกของผู้มีทรัพย์สินจำนวนมาก แต่ข่าวเดียวกันนี้จะเป็ข่าวที่ให้ความสนใจเป็นอันดับรองแก่ผู้ซึ่งปราศจากทรัพย์สินที่จะต้องเสียภาษี ผู้ที่ร่ำรวยย่อมให้ความสนใจต่อข่าวการขึ้นภาษีเงินได้มากกว่าผู้ที่มิได้ทำงานเป็นหลักแหล่ง เป็นต้น

4. ความเด่น (Prominence) ในความเป็นมนุษย์นี้ก็จะมึบางคนหรือบางส่วนเท่านั้นที่มีคุณค่าของความเป็นข่าวมากกว่าคนอื่น ๆ เช่น นายกรัฐมนตรี คาราตูกตาทอง

ยอดนักกีฬา มหาเศรษฐี หรือเป็นนักวิทยาศาสตร์ คนสำคัญของชาติ เป็นต้น

5. ผลกระทบ (Consequence) องค์ประกอบของข่าวซึ่งมีความเกี่ยวข้องกับความเป็นใหม่ สด และความใกล้ชิด ได้แก่ ผลกระทบของข่าวที่มีต่อผู้อ่าน ทั้งในส่วนบุคคลและส่วนรวม ทั้งนี้เป็นภาระของผู้สื่อข่าวที่จะต้องทำการเลือกวินิจฉัย และเขียนข่าวซึ่งคิดว่าจะมีความสำคัญและคำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นกับผู้อ่านอย่างแท้จริงเท่านั้น

6. พิบัติภัย (Disaster) และความก้าวหน้า (Progress) พิบัติภัยและความก้าวหน้านับเป็นคุณค่าที่สำคัญของข่าว และเมื่อใดก็ตามที่มีข่าวเกี่ยวกับความหายนะหรือความก้าวหน้าของมนุษย์ ข่าวด้านพิบัติภัยจะได้รับความสนใจมากกว่าข่าวคราวของความก้าวหน้าและผลสำเร็จของมนุษย์ จะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์จะให้เนื้อที่สำหรับเสนอข่าวไฟไหม้มากกว่าข่าวการสร้างถนนใหม่เพื่อเชื่อมระหว่างชุมชนต่าง ๆ ข่าวเครื่องบินโดยสารขนาดใหญ่ตกมักจะได้รับการเสนอในหน้าแรก และถือเป็นข่าวใหญ่ยิ่งกว่าข่าวพลทหารผู้หนึ่งสามารถประดิษฐ์อาวุธปืนพิเศษสำหรับใช้ในสงคราม ที่เป็นเช่นนั้นเพราะข่าวเกี่ยวกับความก้าวหน้ามักจะขาดปัจจัยที่จะสร้างความรู้สึกและเร้าอารมณ์ของผู้อ่านเข้ามาเกี่ยวกับข่าวด้วย ทำนองเดียวกันกับข่าวไม่ดีหรือ "ข่าวร้าย" ทั้งหลายมักจะเรียกความตื่นเต้น สร้างความสนใจและเร้าอารมณ์ผู้อ่านได้มาก

7. ความขัดแย้ง (Conflict) ปัจจัยของข่าวซึ่งเกี่ยวกับความขัดแย้งจะมีปรากฏอยู่มากในชีวิตประจำวัน เช่น การประชุมสภาผู้แทนราษฎร การโต้วาที การแข่งขันกีฬา เป็นต้น นอกจากนั้นเมื่อบุคคลพยายามเอาชนะธรรมชาติและอุปสรรคต่าง ๆ ความพยายามในอันที่จะเรียนรู้ปัญหาของสังคม การต่อสู้เพื่อความอยู่รอดของเด็กชายหนังสือพิมพ์ การศึกษากระบวนการพิจารณาคดีในศาลหรืออื่น ๆ อีกนับเป็นประการ ล้วนแต่มีความขัดแย้งตลอดเวลา และหนังสือพิมพ์ถือเป็นปัจจัยของข่าวได้ทั้งสิ้น

8. ความแปลกประหลาด (Oddity) ความเป็นปกติวิสัยของธรรมชาติ เช่น ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันออกและตกทางทิศตะวันตก กระแสน้ำไหลจากต้นน้ำลงสู่ทะเล รถไฟฟ้าเข้าสถานีตามกำหนดเวลา เครื่องบินลงสนามบินได้อย่างปลอดภัย มักจะไม่ค่อยมีคนสนใจและไม่ถือว่าเป็นองค์ประกอบของข่าว แต่เมื่อใดก็ตามที่ดวงอาทิตย์ขึ้นทางทิศตะวันตกและตกทางทิศตะวันออก หรือกระแสน้ำไหลกลับจากทะเลขึ้นสู่ภูเขา เครื่องบินเกิดระเบิดขณะร่อนลงสนามบิน ฯลฯ ก็ถือว่าเป็นความผิดปกติของข่าว อาจกล่าวได้ว่าเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นที่มีความผิดปกติ และเป็น "ที่สุด" เช่น สูงที่สุด ยาวที่สุด เร็วที่สุด ก็นับว่าเป็นข่าวประหลาดและมีคุณค่าได้

9. ความน่าสงสัย (Suspense) ข่าวเกี่ยวกับความลึกลับ เหตุการณ์บางอย่างที่ดำเนินติดต่อกันไปหลายช่วงเวลา เช่น การแข่งขันกีฬาแหลมทอง การประกวดนางสาวไทย การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ฯลฯ เป็นข่าวที่หนังสือพิมพ์จะนำมาพาดหัวข่าวได้เป็นอย่างดี เพราะข่าวประเภทนี้ย่อมจะสร้างความสงสัยให้แก่ผู้อ่าน อรรถาทรบและรศคชผลสรุปว่านักกีฬาประเทศใดจะได้เหรียญทองมากที่สุด ใครจะได้ตำแหน่งนางสาวไทย ผู้ใดจะได้รับการเลือกตั้ง หรือพรรคใดจะได้จำนวนที่นั่งมากที่สุดในสภา เหตุการณ์ซึ่งเกิดขึ้นอย่างไม่มีผู้ใดคาดคิดมาก่อน ก็ทำให้ผู้อ่านรอคอยจุดจบของเรื่องได้เช่นเดียวกับข่าวเกี่ยวกับความเป็นความตาย เช่นกรณีสลัดอากาศจีเครื่องบินและควบคุมผู้โดยสารร็อกว่าคนไว้เป็นตัวประกัน

10. จังหวะเวลา (Timeliness) ข่าวเป็นสื่อที่มีอายุสั้นมาก ผู้อ่านต้องได้อ่านข่าวสารเสีงก่อนที่ฉบับต่อไปจะออกมาสู่สายตาด้วยข่าวที่สดกว่า ใหม่กว่า และประกอบด้วยข้อเท็จจริงซึ่งละเอียดกว่าที่ปรากฏในฉบับก่อน ข่าวเปรียบเสมือนผักสดที่จะต้องนำมาบริโภคเสีงก่อนที่มันจะแห้งเหี่ยว ไม่มีคุณค่าต่อการบริโภค

11. ลักษณะเกี่ยวข้องกับมนุษย์ (Human Interest) ข่าวซึ่งหนังสือพิมพ์นำมาลงพิมพ์ บางครั้งไม่จำเป็นต้องมีคุณค่าของข่าว ด้านความใกล้ชิด ความเด่น ความขัดแย้ง หรือทำการรายงานโดยทันทีที่เสนอไป แต่ที่หนังสือพิมพ์จำเป็นต้องนำมาเสนอต่อผู้อ่านก็เพราะว่าเป็นข่าวที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ทั่ว ๆ ไป และข่าวแบบเดียวกันนี้บุคคลอื่นจะประสบเข้าบ้างก็ได้ จึงย่อมจะเป็นที่สนใจของผู้อ่านทั่วไปด้วย

ดร. ธีรฤกษ์ (2534) กล่าวถึงองค์ประกอบของข่าว (News Elements) ไว้ดังต่อไปนี้

1. ความรวดเร็ว (Immediacy) เป็นความรวดเร็วของเวลาที่เหตุการณ์เกิดขึ้นหรือความรวดเร็วในการรายงานเหตุการณ์นั้น ๆ

2. ความใกล้ชิด (Proximity or Nearness) หมายถึง ความใกล้ชิดของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นต่อผู้อ่าน

3. ความเด่นความสำคัญของเรื่อง (Prominence) หมายถึง ความเด่นของบุคคล สถานที่ วัตถุ หรือสถานการณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

4. ผลกระทบกระเทือน (Consequence) หมายความว่า เหตุการณ์ของข่าวนั้นมีผลกระทบกระเทือนต่อคนในสังคมมากน้อยเพียงไร

5. ข่าวที่เป็นความสนใจของคนทั่วไป (Human Interest) ซึ่งได้แก่ เหตุการณ์ที่มีลักษณะแปลกใหม่ เป็นข่าวที่น่าตื่นเต้นและเป็นสิ่งที่คนส่วนใหญ่อยากรู้หรืออยากเห็น

คุณสมบัติและคุณค่าของข่าวเศรษฐกิจ

คุณสมบัติและคุณค่าของข่าวประเภทต่าง ๆ นั้นมีลักษณะพื้นฐานที่ไม่แตกต่างกัน ไม่ว่าจะเป็นข่าวเศรษฐกิจ ข่าวการเมือง ข่าวบันเทิง ข่าวกีฬา ฯลฯ เพียงแต่การให้ความสำคัญของคุณสมบัติแต่ละประการอาจจะแตกต่างกันไปบ้าง โดยทั่วไปแล้ว ข่าวที่จะเสนอในหน้าหนังสือพิมพ์ควรมีคุณสมบัติที่เอื้ออำนวยต่อการอ่าน น่าสนใจ มีความน่าเชื่อถือ ดังนั้นคุณภาพของข่าวหรือการเขียนข่าวให้มีคุณภาพจะต้องมีองค์ประกอบหลายประการ

วารัตน์ เชิดชัย (2521) กล่าวถึงองค์ประกอบที่ทำให้ "ข่าว" มีคุณภาพไว้ดังนี้

1. ความถูกต้อง ข่าวจะต้องประกอบด้วยข้อเท็จจริงที่มีความถูกต้อง ซึ่งนอกจากจะเป็นความถูกต้องเกี่ยวกับเนื้อหา เรื่องราวของข่าว ชื่อ วันเดือนปี อายุ หรือที่อยู่ รายละเอียดอย่างอื่นแล้ว ความถูกต้องยังหมายถึงความรวมถึงวิธีการประกอบเนื้อหาเหล่านั้นเข้าด้วยกันในรูปของข่าว เพื่อให้ผู้อ่านได้รับข่าวสารที่ถูกต้องแน่นอน

2. ความสมดุล ข่าวที่มีความสมดุลหมายถึงการเลือก การจัดรวบรวมข้อเท็จจริงเข้าด้วยกันอย่างสมบูรณ์ทุกแง่มุม ไม่มีส่วนใดขาดหายหรือส่วนใดเกินความจำเป็น เพื่อให้เหตุการณ์ในข่าวมีความเหมาะสมทั้งในแง่ของการเน้นข่าว ความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงต่าง ๆ กับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น รวมทั้งการให้ความสำคัญต่อสาระของข่าวทั้งหมด

3. ความเที่ยงตรง ข่าวเป็นการรายงานข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น มิใช่เหตุการณ์ตามที่สันนิษฐานของบุคคลผู้มีอคติ แต่ในฐานะผู้สื่อข่าวการรายงานข่าวใด ๆ จะต้องกระทำด้วยความเที่ยงธรรมเสมอ และบางครั้งเหตุการณ์ในข่าวอาจมีความสลับซับซ้อนมากจนเกินกว่าผู้อ่านจะสามารถเข้าใจได้ การรายงานข่าวอย่างซื่อสัตย์ไม่เพียงพอ เพื่อช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจข้อเท็จจริงและภูมิหลังของข่าว การรายงานข่าวจึงต้องมีลักษณะเป็นการให้คำอธิบาย (interpretative) ข่าวนั้นด้วย การอธิบายเพิ่มเติมจึงเป็นลักษณะสำคัญอย่างหนึ่งของการสื่อข่าวและนำมาเสนอต่อผู้อ่าน เมื่อการเสนอข่าวแบบตรงไปตรงมาไม่อาจให้ข้อมูลแก่ผู้อ่านได้อย่างละเอียด และอาจจะทำให้ผู้อ่านเกิดความสับสน

4. ความกระชับรัด การเขียนข่าวที่ดีจะต้องสั้นและกระชับรัด ในขณะที่เดียวกันข่าวจะต้องให้มีความชัดเจน เพียบพร้อมด้วยสาระ โดยใช้ภาษาเขียนง่าย ๆ ตามรูปแบบการเขียนข่าวทั่วไป

5. ความใหม่สด องค์ประกอบเกี่ยวกับเวลาเป็นเรื่องสำคัญในการเสนอข่าวปกติ ผู้อ่านย่อมต้องการอ่านข่าวสารที่ตนสนใจ ซึ่งยังมีความใหม่สดมากกว่าข่าวสารที่รู้จักกันอย่างแพร่หลายแล้ว ความใหม่สดของการเสนอข่าว หมายถึงเวลาในขณะที่ยังข้อเท็จจริงหรือเหตุการณ์

อย่างหนึ่งอย่างใดถูกเปิดเผยขึ้น แม้เหตุการณ์นั้นจะผ่านมานานนับสิบปีแล้วก็ตาม ถ้าเพิ่งมีการเปิดเผยเป็นครั้งแรกก็ถือว่าเป็นเหตุการณ์ที่ยังใหม่สดอยู่ได้ทั้งนั้น

สมควร กวียะ และ มาลี บุญศิริพันธ์ (2531) กล่าวถึง คุณสมบัติของข่าวว่าควรมีดังนี้

1. ความถูกต้อง หมายถึง ความถูกต้องในข้อเท็จจริงและเนื้อหา ตัวสะกด ตัวเลข ฯลฯ
2. ความชัดเจน หมายถึง ความแจ่มแจ้งชัดเจนทั้งในเรื่องของภาษา ความเข้าใจ การจับประเด็น ความแม่นยำ การสื่อความหมายที่แน่นอน
3. ความกระชับ หมายถึง ข่าวต้องเขียนให้กระชับ ผู้อ่านต้องการรู้เรื่องราวอย่างรวดเร็วภายในเวลาจำกัด
4. ความเป็นกลาง หมายถึง การรายงานไปตามข้อเท็จจริงโดยปราศจากความคิดเห็น

ครูณี หิรัญรักษ์ (2534) กล่าวว่า ข่าวที่ดีต้องมีคุณสมบัติดังนี้

1. ความถูกต้อง (Accuracy) หมายถึง ความถูกต้องในการเสนอข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น
2. ความสมดุล (Balanced) โดยที่นักข่าวจะต้องพยายามเน้นหนักในข้อเท็จจริงและความสมบูรณ์ครบถ้วนของข้อเท็จจริง
3. ความเป็นกลาง (Objective) ข่าวที่ดีจะต้องไม่มีการสอดแทรกหรือแสดงความคิดเห็นเข้าไปในเนื้อหาข่าว
4. ความชัดเจนและกระชับ (Clear and Concise) ภาษาที่ใช้ในการเขียนข่าวนั้นจะต้องเป็นภาษาที่เข้าใจง่าย มีความกระชับและไม่กำกวม

Julien Elfenbein (อ้างถึงใน ชิตติยะ เหลี่ยมโสภา, 2534) กล่าวว่า หนังสือพิมพ์ เศรษฐกิจที่ดีประกอบไปด้วยคุณลักษณะ 5 ประการคือ

1. เป็นเครื่องมือส่งเสริมความก้าวหน้าของวงการอุตสาหกรรม และการประกอบอาชีพ
2. เป็นเครื่องกระตุ้นและทำให้การแข่งขันทางเศรษฐกิจเป็นไปอย่างยุติธรรมเพื่อเพิ่มผลผลิต ปรับปรุงวิธีการและเทคนิค ลดต้นทุน ยกกระตือรือร้นการทำงานและมาตรฐานการ

ครองชีพ ของพนักงาน

3. เป็นผู้แนะนำเทคโนโลยีใหม่ ๆ ยกระดับมาตรฐานการครองชีพของประชาชน และให้ประชาชนมีกำลังซื้อสินค้าและบริการมากขึ้น
4. เป็นผู้ฝึกหัด สร้างระเบียบวินัย สร้างแรงกระตุ้นให้ประชาชนมีความคิดริเริ่ม และเป็นผู้นำ
5. เป็นสถาบันที่เป็นกลาง เป็นแหล่งความรู้ เป็นผู้วิพากษ์วิจารณ์และสอดส่องการทำงานของภาคเอกชน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า ชาวต่าง ๆ ที่ถูกนำเสนอออกสู่สาธารณชนนั้นจะต้องเป็น ชาวที่มีความถูกต้อง เก่งตรงแม่นยำ มีความเชื่อถือได้ โดยเฉพาะหากเป็นชาวที่นำเสนอ ในหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ เพราะเป็นข้อมูลสำหรับผู้ประกอบการต้องใช้เพื่อการประกอบอาชีพ หรือการตัดสินใจเพื่อการลงทุน หากชาวต่าง ๆ เหล่านี้ให้ข้อมูลที่ไมถูกต้อง ก็จะก่อให้เกิด ความเสียหายอย่างใหญ่หลวงได้

บทบาทของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ

Hubbard (1976 อ้างจาก ชิตติยะ เหลี่ยมโสภา, 2534) แห่งมหาวิทยาลัยชิคาโก ได้ศึกษาการเปลี่ยนแปลงความนิยมต่อข่าวเศรษฐกิจในรอบ 10 ปี ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2508 - 2518 โดยการสำรวจความคิดเห็นของบรรณาธิการข่าวหนังสือพิมพ์ พบว่า 67.4% ของ บรรณาธิการข่าวเห็นว่าความนิยมข่าวเศรษฐกิจเพิ่มจำนวนขึ้นมาก และอีกสิบปีต่อมา พ.ศ. 2528 Hubbard ได้ศึกษาเพิ่มเติมคล้ายคลึงกับของเดิม โดยส่งแบบสำรวจไปยังบรรณาธิการ ข่าวหนังสือพิมพ์จำนวน 543 คน ผลปรากฏว่า 85% ของผู้ตอบ ตอบว่า ความนิยมข่าว เศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างมากมา 45% ตอบว่าความนิยมเพิ่มมากกว่า 2 เท่า จำนวนหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจที่จำหน่ายมากกว่า 200,000 ฉบับต่อวันเพิ่มเป็น 3 เท่า

สำหรับลักษณะดังกล่าวก็ได้เกิดขึ้นในประเทศไทยเช่นกัน ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 6 (2530-2534) เศรษฐกิจของไทยเจริญเติบโตในอัตราที่สูง แม้ว่าจะชะลอตัวลงบ้างในช่วงปลายของแผนฯ 6 และในช่วงของแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติฉบับที่ 7 (2535-2539) ภาวะเศรษฐกิจของไทยเริ่มขยายตัวขึ้นเมื่อเริ่มแผนฯ 7 ประมาณร้อยละ 10.0 และสำหรับในปี 2536 คาดว่าภาวะการผลิตของภาคอุตสาหกรรม

ต่าง ๆ จะขยายตัวใกล้เคียงกับปี 2535 คือประมาณร้อยละ 8.3 (สำนักงานประมาณ, 2535)

จากการขยายตัวของภาคเศรษฐกิจ และอุตสาหกรรม ในระยะเวลาดังกล่าวมีความสัมพันธ์กับความเจริญเติบโตของหนังสือพิมพ์ธุรกิจของประเทศไทย ในช่วงระยะเวลาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2530 เป็นต้นมา ได้มีสิ่งพิมพ์ และวารสารด้านข่าวเศรษฐกิจเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว มีทั้งวารสารรายเดือนหนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ ราย 3 วัน และรายวัน และปริมาณการเสนอข่าวเศรษฐกิจเริ่มมากขึ้น และมีแทรกในหนังสือรายวันเกือบทุกฉบับ

อานวย วีรารณ (2526) กล่าวไว้ในหนังสือผู้จัดการว่า "หนังสือพิมพ์รายสัปดาห์ประเภทที่เสนอข่าวเกี่ยวกับเศรษฐกิจและธุรกิจล้วน ๆ ซึ่งเราเรียกว่าหนังสือพิมพ์หัวข่าวที่วางแผงอยู่ทั่วไปนั้นมีถึง 12 ฉบับ ซึ่งถ้านับดูแล้วจะเห็นว่ามากกว่าหนังสือพิมพ์รายวันจำพวกหัวเขียวหรือหัวแดง หัวดำ ด้วยซ้ำ คงจะเป็นตัวอย่างง่าย ๆ ที่ยืนยันว่าสังคมเรากำลังต้องการหรือกระหายในข่าวสารและข้อมูลด้านเศรษฐกิจและธุรกิจมากขึ้น หนังสือพิมพ์ประเภทนี้จึงเกิดขึ้นและขยายได้ ในปัจจุบันสิ่งพิมพ์และวารสารทางด้านธุรกิจและที่เกี่ยวข้องกับธุรกิจมีจำนวนมากกว่า 30 ฉบับ

แสงไทย เค้าหมูไทย (2531) กล่าวว่า ความเจริญเติบโตของหนังสือพิมพ์ประเภทข่าวเศรษฐกิจเกิดจากแรงผลักดัน 3 ประการคือ

1. เกิดจากการขยายตัวในด้านเศรษฐกิจแห่งชาติ โดยเอกชนมีบทบาทสูงขึ้นอย่างผิดหูผิดตา
2. ความตื่นตัวในการรับรู้ข่าวสารข้อมูลในด้านเศรษฐกิจ และธุรกิจของประชาชนขยายฐานไปทุกระดับ และ
3. รายได้จากการดำเนินกิจการหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจ และธุรกิจจูงใจให้มีการลงทุนในด้านนี้เพิ่มขึ้น

การขยายตัวทางเศรษฐกิจแห่งชาติ และการที่ปัญหาเศรษฐกิจกลายเป็นปัญหาของชาติมากกว่าปัญหาอื่น ๆ เศรษฐกิจของชาติจึงมิใช่จำกัดวงแคบ ๆ แคปัญหา "ปากและท้อง" หากแต่เศรษฐกิจทั้งระบบได้ฝังตัวเองอยู่ในประชาคม จนแทบจะเรียกได้ว่า แยกกันไม่ออก ระหว่างการเมืองกับเศรษฐกิจและสังคม ผลกระทบจากปัญหาเศรษฐกิจระดับชาติ ไม่ว่าจะเป็น ข้าว น้ำตาล น้ำมันพืช เหล็กเส้น ปูนซีเมนต์ น้ำมันเชื้อเพลิง การขนส่งมวลชน

ธุรกิจบ้านจัดสรร อัตรากลับเปลี่ยนเงินตรา อัตราดอกเบี้ย ตลาดหุ้น ระดับราคาสินค้า
อุปโภคบริโภค กฎหมายลิขสิทธิ์ ฯลฯ ส่งแรงมาถึงประชาชนทุกระดับรายได้และทุกกลุ่มอาชีพ

จากการที่หนังสือพิมพ์เริ่มปรับตัวทางด้านเนื้อหาของข่าวสาร และการเสนอข่าว
สารต่าง ๆ เน้นทางด้านธุรกิจ และมีประชาชนผู้อ่านนิยมนมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการ
สำรวจผู้อ่านหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจในปี 2530 ของ CSN & Associate พบว่า ผู้อ่านหนังสือ
พิมพ์ประชาชาติธุรกิจเป็นนักบริหาร 75.76% ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ 7.43%
อาชีพอิสระ 56.82% นักศึกษา 46.73% และเจ้าของกิจการ 33.11%

ในด้านจำนวนผู้อ่าน จากการสำรวจของบริษัท ดีมาร์ จำกัด พบว่า จำนวนผู้อ่าน
หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจสูงขึ้นอย่างต่อเนื่อง และมีจำนวนเกินหนึ่งล้านคนแล้ว ความสำคัญของ
หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเติบโตขึ้นสอดคล้องกับการเจริญเติบโตด้านเศรษฐกิจของประเทศ นักข่าว
ทางด้านเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญที่จะต้องมีความรอบรู้กว้างขวางในเรื่องของเศรษฐกิจ ธุรกิจ
ด้านต่าง ๆ เช่น การเงินการธนาคาร การก่อสร้าง ที่ดิน การคมนาคม การตลาด ฯลฯ

วิชัย สุวรรณบรรณ (2531) บรรณาธิการบริหารหนังสือพิมพ์ฐานเศรษฐกิจให้แนว
ความคิดเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ธุรกิจว่า หนังสือพิมพ์แนวเศรษฐกิจนี้ต้องการความเชื่อถือและ
ยอมรับ เมื่อผู้อ่านยอมรับก็จะซื้ออ่าน และการที่มีคนให้ความสนใจต่อข่าวเศรษฐกิจมากขึ้นนั้น
เป็นเพราะว่าประเทศไทยนั้นมีส่วนเกี่ยวข้องกับภาวะเศรษฐกิจของโลกและต่างประเทศมากขึ้น
การไม่รับรู้ข่าวสารด้านเศรษฐกิจก็จะทำให้มีปัญหา จึงเกิดการตื่นตัวในความต้องการข่าวสาร
ด้านนี้มากขึ้น และคิดว่าจะมากขึ้นกว่านี้ในอนาคตอย่างแน่นอน

บรรณาธิการบริหารของหนังสือพิมพ์ Business Week คือ นาย Jack Durdoff
กล่าวถึงคนที่จะเป็นนักข่าวว่า การจบการศึกษาด้านการหนังสือพิมพ์มิใช่คุณสมบัติที่เพียงพอต่อ
การทำงานในนิตยสารของเขา คนที่จะเป็นนักข่าว Business Week ควรจะมีการศึกษาด้าน
เศรษฐศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ รัฐศาสตร์ และสาขาอื่น ๆ และเป็นคนที่มีความคิด สามารถ
จัดการกับข้อมูล ตลอดจนเขียนเรื่องราวและบทความที่ซับซ้อนได้ นั้นหมายความว่า คนที่จะเป็น
นักข่าวของ Business Week ควรเป็นคนที่มีความรู้เฉพาะด้านหนึ่งด้านใดอย่างลึกซึ้ง และมี
ความสามารถในการเขียนด้วย (อ้างอิงใน คีฬสนี ชุมมมณี, 2533)

ประเภทของข่าวเศรษฐกิจ

ครูณี หิรัญรักษ์ (2534) กล่าวถึง ข่าวสารทางด้านพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งมักจะพบเห็นในหน้าหนังสือพิมพ์แต่ละวันดังนี้

1. การตลาด ได้แก่ ข่าวซึ่งเกี่ยวกับตลาดหุ้น การตลาดปศุสัตว์ และสินค้าเกษตร เป็นการรายงานข่าวทั้งระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ
2. การซื้อขายที่ดิน เป็นการรายงานข่าวทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับการโยกย้ายได้ถอน การปรับปรุง การขายตึกกรมบ้านช่อง และการอนุญาตให้ทำการก่อสร้าง เป็นต้น
3. การค้า เป็นข่าวที่เกี่ยวกับร้านค้าปลีก, ร้านขายส่ง การขยายกิจการ การปรับปรุงหรือการพัฒนา การก่อตั้งบริษัทหรือหุ้นส่วน การรวมบริษัท การล้มละลาย ราคาสินค้า และค่าครองชีพ
4. การเงินและการธนาคาร ได้แก่ ข่าวที่เกี่ยวกับการประชุมของผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการ เงินปันผล การซื้อขายหุ้น อัตราส่วนลดและอัตราดอกเบี้ย ตลาดเงินทั่วไป การจ่ายคืนและแนวโน้ม
5. การอุตสาหกรรม ได้แก่ ข่าวที่เกี่ยวข้องกับการก่อตั้งอุตสาหกรรมใหม่ ๆ สินค้าใหม่ การปรับปรุงกระบวนการและวิธีทำ การขยายกิจการ การโยกย้าย การซื้อขายหุ้น และการรวมบริษัท เป็นต้น
6. การคมนาคม ได้แก่ ข่าวที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงตารางเวลาและทิศทาง การคมนาคม สิทธิในการใช้เส้นทาง การประชุมคณะกรรมการ ตลาดหุ้น การจ่ายคืน และอัตราค่าโดยสาร เป็นต้น
7. แรงงาน ได้แก่ ข่าวที่เกี่ยวกับค่าจ้างและชั่วโมงทำงาน การว่างงาน การสไตรค์ การปิดโรงงาน การช่วยเหลือสงเคราะห์และนโยบาย เป็นต้น
8. ธุรกิจและรัฐบาล ได้แก่ ข่าวที่เกี่ยวกับภาษี การออกกฎหมาย และคำสั่งศาล ที่มีผลกระทบต่อวงการธุรกิจ กฎเกณฑ์และข้อบังคับต่าง ๆ เป็นต้น
9. การเกษตร ได้แก่ ข่าวที่เกี่ยวกับพืชผล ปริมาณการขาย ภาวะความแห้งแล้ง วิธีการเพาะปลูกที่ทันสมัย กฎเกณฑ์และข้อบังคับของรัฐบาล การเปลี่ยนแปลงแก้ไขใหม่ ๆ เป็นต้น

ชัตติยะ เหลี่ยมวิเศษ (2534) จำแนกข่าวเศรษฐกิจออกเป็น ข่าวการเงิน-การธนาคารการลงทุน-อุตสาหกรรม การก่อสร้าง-ที่ดิน การคมนาคม-ขนส่ง รถยนต์ การตลาดคอมพิวเตอร์ การเกษตร-การค้า การบริหารธุรกิจ-แรงงาน เศรษฐกิจต่างประเทศ

เศรษฐกิจภูมิภาค การท่องเที่ยว

คุณลักษณะและความสำนึกในวิชาชีพของนักข่าว

ในปัจจุบันกิจการทางด้านสิ่งพิมพ์เจริญและก้าวหน้ามากยิ่งขึ้น มีวารสารและสิ่งพิมพ์ไม่ว่าจะเป็นหนังสือพิมพ์ธรรมดาหรือหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจมากขึ้น ผู้เป็นกำลังสำคัญของกิจการสิ่งพิมพ์ก็คือ "นักข่าว" เพราะจุดประสงค์สำคัญของการอ่านข่าวสารต่าง ๆ ก็คือต้องการทราบเหตุการณ์ คือ ต้องการอ่าน "ข่าว" และสิ่งอื่น ๆ ที่เป็นข่าว (Newsy) หนังสือพิมพ์ที่มีชื่อเสียงในอเมริกายอมรับว่า ผู้สื่อข่าวคือบุคคลที่มีความสำคัญมากที่สุดในการจัดทำหนังสือพิมพ์ หนังสือพิมพ์อาจสำเร็จลุล่วงได้หากขาดองค์ประกอบอื่น แต่ถ้าขาดผู้สื่อข่าวเสียแล้ว หนังสือพิมพ์ฉบับนั้นก็ไม่สามารถผลิตออกมาได้ มาตรฐานของหนังสือพิมพ์จะดีจะเลว น่าสนใจหรือไม่ก็ขึ้นอยู่กับความสามารถและความเอาใจใส่ในการเลือกสรร ตัดลั่นนำเหตุการณ์มาเผยแพร่ของผู้สื่อข่าวเป็นสำคัญ ดังนั้นจะเห็นได้ว่า ผู้สื่อข่าว นักข่าว หัวหน้าข่าว หรือบรรณาธิการข่าวล้วนเป็นบุคคลที่สำคัญต่อการนำเสนอข่าวต่าง ๆ ออกสู่สาธารณชน เพราะบรรณาธิการข่าวมีหน้าที่ รวบรวม รายงานเหตุการณ์จากผู้สื่อข่าวมาเรียบเรียง เขียนใหม่ให้สละสลวยกระทัดรัด รวมทั้งพิจารณาประเด็นของข่าว ตัดลั่นใจว่าเหตุการณ์นั้นควรจะได้รับการตีพิมพ์ ควรเน้นที่ประเด็นสำคัญในส่วนใด ให้ความสำคัญถึงนโยบายและความสนใจของผู้อ่าน

ผู้สื่อข่าว (Reporter) และบรรณาธิการข่าว (News Editor) ถือว่าเป็น "ด่านข่าว" (gatekeepers) ที่สำคัญ เพราะบรรณาธิการข่าวต้องทำหน้าที่ในการวินิจฉัยข่าว (News Judgement) ดังนั้นบุคคลต่าง ๆ ที่กล่าวนี้ควรต้องเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีคุณธรรม มีจริยธรรม มีหลักการในการแสวงหาข่าวและเสนอข่าวเพื่อออกสู่สาธารณชน มีผู้กล่าวถึงคุณสมบัติที่ควรมีควรปฏิบัติและจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ไว้ดังต่อไปนี้

คุณลักษณะของนักข่าว

อี เอช บัตเลอร์ เขียนไว้ในหนังสือ "Introduction to Journalism" (อ้างถึงใน ท.บ., 2508) ว่ามีคุณสมบัติขั้นมูลฐานของการเป็นนักข่าวอยู่ 4 ประการ ซึ่งผู้เป็นนักข่าวใหม่จักพึงมี คุณสมบัติ 4 ประการนั้นคือ

1. ความสามารถที่จะเขียน (Ability to write) คือความสามารถที่จะเขียนเรื่องหรือแม้เรื่องสั้น ๆ ได้โดยคล่องแคล่ว บวกกับความรู้ในการเขียนและพูดได้ถูกต้อง



2. ความรู้ทั่วไปอย่างกว้างขวางและความสนใจในเหตุการณ์ปัจจุบัน
3. ความไม่มีความรู้สึกหรืออารมณ์ของตนเอง ความนี้อาจจะกำจัดยาก แต่ก็ไม่เป็นประโยชน์แก่นักข่าวใหม่เลย นักข่าวต้องมีความกล้าและมีความเชื่อมั่นในตนเอง และต้องปลูกฝังความกล้าและความเชื่อมั่นในตนเองให้มากยิ่งขึ้น
4. ความพร้อมที่จะเรียนรู้อยู่เสมอ และต้องไม่มีความรู้สึกตนใหญ่รู้หมดแล้ว ไม่ต้องเรียนไม่ต้องศึกษาใด ๆ อีก และต้องไม่มีความสามหา

ชวรัตน์ เชิดชัย (2527) กล่าวถึงคุณสมบัติของผู้สื่อข่าวว่า ควรจะมีคุณสมบัติ 4 ประการ

1. ประสบการณ์
2. ความอดากรู้ยากเห็น
3. เสาะหาข่าว
4. มโนภาพ

Crump (1974) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติของนักหนังสือพิมพ์ที่เหมาะสมว่าควรประกอบด้วยคุณลักษณะดังนี้

1. ความอดากรู้ยากเห็น
2. มีความเป็นกลางและมีความรับผิดชอบ
3. มีความสามารถทำงานเป็นทีม
4. ชอบอ่านหนังสือพิมพ์
5. มีความสนใจหลากหลายด้าน
6. มีความเห็นอกเห็นใจ
7. มีความสามารถในการถ่ายทอดความคิด
8. มีความสามารถในการใช้ภาษา (สะกด, วรรคตอน)

เกษม อัจฉาศัย (อ้างถึงใน พิเศษฐ์ ชวลาวัช, 2525) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับนักข่าวสรุปได้ดังนี้

1. นักข่าวต้องมีความสามารถเฉพาะตัว ซึ่งต้องฝึกฝนกันเอง การศึกษาให้ได้แต่เพียงแนวทางเท่านั้น ผู้ที่จะเป็นนักข่าวต้องรู้ว่าตนมีความสามารถเฉพาะตัวเรื่องใด และตั้งมั่น

ออกมาใช้ประโยชน์ให้เต็มที่

2. นักข่าวต้องมีใจมุ่งมั่นไม่ทอดทิ้ง
3. นักข่าวต้องมีความรู้ด้านการบริหาร

สุภา ศิริमानนท์ (2528, อ้างถึงใน ศิวสนี ชุ่มนุเมณี, 2533) ได้กล่าวถึงคุณสมบัติพิเศษของนักหนังสือพิมพ์ที่ดีไว้ 13 ประการดังนี้

1. นักหนังสือพิมพ์ที่ดีต้องมีความสงสัย มีความสนใจที่เป็นจริง เพราะหน้าที่ของนักหนังสือพิมพ์คือหาสิ่งที่น่าสนใจและสิ่งที่เป็นข่าว
2. ต้องมีจมูกไวสำหรับข่าว สามารถมองเห็นเรื่องราวในก้อนหิน สามารถมองเห็นข่าวในลำธารอันเขียวได้ นักหนังสือพิมพ์ต้องมี sense (ประสาทสัมผัส) ต้องคิดออกว่าอะไรเป็นข่าว และต้องมีความไวในการนำข่าวนั้นเสนอต่อผู้อ่าน ผู้ติดตาม
3. ต้องมีจินตนาการในทางที่เป็นข้อเท็จจริง
4. ต้องมีความรู้กว้างขวางและรู้ลึก
5. ควรมีวิจารณ์ญาณ มีเหตุผล สามารถแยกแยะได้ว่าอะไรถูกอะไรผิด
6. นำเสนอเรื่องราวที่สามารถอ่านง่าย
7. ต้องมีความสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม
8. มีความถูกต้อง ครบถ้วนในการเสนอข่าว
9. มีความสามารถในการทำงานได้รวดเร็ว คล่องแคล่ว
10. มีความคิดริเริ่มและมีไหวพริบ
11. ต้องรู้จักสร้างและรักษาความสัมพันธ์กับบุคคลอย่างฉลาด
12. มีความอดทนไม่ทอดทิ้ง ต้องพยายามอย่างที่สุดในทุกกรณี
13. ต้องสุภาพอ่อนน้อม รู้จักกาลเทศะ

มาลี บุญศิริพันธ์ (2534) กล่าวถึง คุณสมบัติของผู้สื่อข่าวไว้ 7 ประการ ได้แก่

1. ความช่างสังเกต ผู้สื่อข่าวที่ดีควรเป็นคนช่างสังเกตในสิ่งรอบตัว มองเห็นในสิ่งที่คนอื่นอาจมองไม่เห็น ความช่างสังเกตจะช่วยให้เสาะแสวงหาข่าวสารได้ละเอียดละออ รอบคอบจับประเด็นข่าวได้ถูกต้อง รวดเร็ว ชัดเจน
2. ความอยากรู้อยากเห็น หากผู้สื่อข่าวขาดนิสัยของความอยากรู้อยากเห็นเสียแล้วก็ยากที่จะได้ข่าวสารมารายงาน เพราะขาดความสนใจในสิ่งรอบตัว คุณสมบัติข้อนี้จึง

เป็นสิ่งจำเป็นสำหรับนักหนังสือพิมพ์ทุกคน ความอยากรู้อยากเห็นจะช่วยให้ผู้สื่อข่าวมีความกระตือรือร้นในการเสาะแสวงหาข้อมูลให้ได้มากที่สุด และได้แง่มุมที่น่าสนใจจากสิ่งที่เห็นเพียงผิวเผินอาจกลายเป็นข่าวใหญ่ได้ ความอยากรู้อยากเห็นของนักข่าวทำให้สามารถเจาะถึงแก่นที่น่าสนใจแท้จริงมากขึ้น

3. ความรู้รอบ ผู้สื่อข่าวที่ฉลาดควรติดตามแสวงหาความรู้ตลอดเวลา เพราะยิ่งรู้ในสิ่งต่าง ๆ ได้กว้างขวางเท่าไร ก็ยิ่งมีประโยชน์ในการสื่อข่าวมากเท่านั้น ผู้สื่อข่าวจะอยู่หนึ่งไม่ได้ ต้องขยันอ่าน ฟัง ติดตามความเคลื่อนไหวให้เป็นคนทันสมัยตลอดเวลา ดังคำกล่าวที่ว่า "คนแก่ได้ แต่หนังสือพิมพ์แก่ไม่ได้"

4. ความอดทน โดยหน้าที่ของผู้สื่อข่าวต้องทำงานแข่งกับเวลา ต้องติดต่อประสานกับบุคคลหลายประเภท โดยเฉพาะกับแหล่งข่าวซึ่งมีความแตกต่างทั้งอุปนิสัยใจคอ และระสนิยม ความยากลำบากในการให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงของเหตุการณ์ จึงอยู่ที่การปรับตัวของผู้สื่อข่าว และความอดทนที่จะให้ได้มาซึ่งสิ่งที่จะรายงานให้ผู้อ่านทราบ ความอดทนและอดกลั้นอยู่เสมอ นับเป็นคุณสมบัติที่จะพิสูจน์ผู้เข้ามาสู่วิชาชีพนี้ประสบความสำเร็จหรือไม่

5. ความรับผิดชอบ งานหนังสือพิมพ์เป็นการทำงานร่วมกันเป็นทีม หากฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดได้รับมอบหมายงานแล้วขาดความรับผิดชอบ ก็จะมีผลให้หนังสือพิมพ์ออกล่าช้า เกิดผลเสียแก่ส่วนรวม ความเชื่อถือ ความรับผิดชอบในที่นี้หมายถึงรวมถึงความรับผิดชอบต่อการรายงานข่าวให้ถูกต้องเที่ยงตรงและชัดเจน ตลอดจนความสำนึกในภาระหน้าที่ที่มีต่อสังคมด้วย

6. ความมีมนุษยสัมพันธ์ เนื่องจากงานของผู้สื่อข่าวจำเป็นต้องติดต่อสัมพันธ์กับบุคคลทุกประเภท ตั้งแต่ระดับสูงสุดจนต่ำสุด ดีที่สุดหรือเลวที่สุด ศิลปะในการวางตัวให้เข้ากับบุคคลทุกประเภทได้จะช่วยให้ผู้สื่อข่าวได้รับความร่วมมือ ความเต็มใจในการให้ข้อมูลอย่างเต็มที่ เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการแสวงหาข่าวโดยการสร้างความสัมพันธ์กับแหล่งข่าวที่ดีเสมอ

7. ความเป็นกลาง ถือเป็นคุณสมบัติที่สำคัญยิ่งของนักหนังสือพิมพ์ ความเป็นกลางหมายถึงความเป็นธรรมไม่เอนเอียงเข้ากับฝ่ายหนึ่งฝ่ายใดเป็นพิเศษ โดยเฉพาะคู่กรณีระหว่างบุคคลในเหตุการณ์ที่มีความขัดแย้งกัน ผู้สื่อข่าวต้องระมัดระวังแยกตัวเองออกมาให้ห่างไกลจากความผูกพันกับบุคคลที่เกี่ยวข้อง ไม่เห็นแก่ผลประโยชน์ใด ๆ ที่อาจเสนอมาให้ ต้องให้ความยุติธรรมในการรายงานข่าวอย่างเต็มที่

และนอกจากนี้ยังมีคุณสมบัติปลีกย่อยอื่น ๆ ซึ่งจะช่วยเหลือในการรวบรวมข่าวมี

ประสิทธิภาพสูงขึ้น ได้แก่

1. ความคล่องแคล่ว รวดเร็วในการทำงาน
2. ความสามารถในการใช้ภาษาให้ถูกต้องและเข้าใจง่าย
3. ความสามารถในการพิจารณาความเที่ยงตรงของข้อเท็จจริง
4. มีความเชื่อมั่นและสร้างความสบายใจให้แก่ผู้ไปพบ
5. ให้ความเป็นธรรมแก่บุคคลในข่าวในกรณีที่มีความขัดแย้ง
6. มีความสุภาพอ่อนโยนเป็นนิสัย
7. มีความคิดริเริ่ม และไหวพริบดี
8. มีความตรงต่อเวลาและรักษาสัญญา
9. มีความเข้าใจในหน้าที่และรับผิดชอบต่องานหนังสือพิมพ์

ดร. หิรัญรักษ์ (2534) กล่าวว่า ผู้สื่อข่าวเป็นบุคคลที่มีความสำคัญยิ่งต่อการรวบรวมข่าว เพราะผู้สื่อข่าวจะเป็นบุคคลแรกที่รวบรวมข้อเท็จจริงมารายงานให้ผู้อ่านได้ทราบ ผู้สื่อข่าว นอกจากจะมีความรู้ความเข้าใจอย่างดีเกี่ยวกับเรื่องของข่าวแล้ว ผู้สื่อข่าวจะต้องมีคุณสมบัติของการเป็นผู้สื่อข่าวที่ดีดังนี้

1. รู้แหล่งข่าว (Sources)
 2. ติดตามความคืบหน้า (Continuity) ผู้สื่อข่าวจะต้องคอยติดตามข่าวตามบุคคลตลอดเวลา เพื่อจะสามารถทำข่าวแต่ละข่าวให้สมบูรณ์และถูกต้องมากที่สุด
 3. ใฝ่ต่อการรับรู้ (Surveillance) ผู้สื่อข่าวจะต้องมีความใฝ่ต่อการรับรู้ในสิ่งที่เกิดรอบด้าน โดยเฉพาะด้านสิ่งแวดล้อมทางสังคม ซึ่งจะเป็นที่มาของข่าวแต่ละวัน
 4. มีความอยากรู้อยากเห็น (Curiosity)
 5. มีความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
 6. มีความกล้า (Courage) ผู้สื่อข่าวที่ดีจะต้องมีความกล้าที่จะเผชิญกับอันตรายที่อาจมาจากบุคคล สถานที่ หรือเหตุการณ์ได้ทุกขณะ และในขณะที่เดียวกันก็จะต้องมีความกล้าในการยืนหยัด และให้เหตุผลที่เป็นจริงได้โดยไม่หวั่นเกรงอิทธิพลใด ๆ
 7. มีความอดทน (Endurance)
 8. มีความซื่อตรง (Integrity)
 9. มีความรู้ (Knowledgeability)
- นอกจากนี้ผู้สื่อข่าวจะต้องมีคุณสมบัติพิเศษประกอบ ซึ่งเป็นความสามารถที่เกิดจากตัว

ผู้สื่อข่าวเองเป็นเบื้องต้น และคุณสมบัติเหล่านี้จะช่วยเสริมให้การรวบรวมข่าวมีประสิทธิภาพมากขึ้น ได้แก่

1. มีความสามารถในการหาสิ่งที่น่าสนใจ
2. มีความสามารถในการพบปะผู้คนทุกแบบ ทุกวัย
3. มีความมั่นใจในตนเอง
4. มีความสามารถในการพูดและการเขียนภาษาได้อย่างดี
5. มีความสามารถในการหาแหล่งข่าวและข้ออ้างอิงที่มีคุณภาพ
6. มีความรับผิดชอบ/และตรงต่อเวลา
7. มีความสามารถในการรักษาหรือปกปิดความลับ ทำตามคำขอร้องและปฏิบัติตาม

คำสัญญา

8. มีความมุ่งมั่นที่จะปฏิบัติหน้าที่นอกเหนือจากที่ต้องปฏิบัติตามปกติ
9. มีความสามารถในการทำงานอย่างรวดเร็วและถูกต้อง
10. มีความระลึกลูกอยู่เสมอว่า ข่าวทุกข่าวจะมีข้อเท็จจริงจากหลาย ๆ ทาง พิจารณาและตัดสินใจหลังจากได้ข้อเท็จจริงมากที่สุด
11. มีความสนใจทุก ๆ ด้าน
12. มีความรอบรู้กว้างและมีพื้นฐานการศึกษาดีพอ
13. มีจุมุกสำหรับหาข่าว
14. มีความแหลมคมในการสังเกตการณ์
15. มีความสนใจและรักการอ่าน
16. มีความรู้ในเรื่องศัพท์อย่างกว้างขวาง

เรื่องชัช ทรัพย์สินรัตน์ (อ้างถึงใน พิเศษ ชวลาชาวัช, 2525) ได้ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับนักข่าว ในการสัมภาษณ์เรื่อง "บทบาทของสถาบันการศึกษาในการผลิตนักวิชาชีพด้านหนังสือพิมพ์" เมื่อปี 2534 ที่มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

1. นักหนังสือพิมพ์จำเป็นต้องอย่างยิ่งที่จะต้องมีความรู้พื้นฐาน ด้านสังคมศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ เพราะว่าการที่จะออกไปประกอบอาชีพนักหนังสือพิมพ์อย่างน้อยที่สุดจะต้องรู้ทุกเรื่องอย่างกว้างขวาง

2. นักหนังสือพิมพ์ต้องมีสำนึกหรือวิญญาณของนักเหตุการณ์ เพราะการเป็นนักหนังสือพิมพ์ไม่ใช่หมายความว่า มีความรู้กว้างขวางแล้วจะเป็นนักหนังสือพิมพ์ได้

3. ต้องเฝ้ามองความรู้อยู่เสมอ อชากรู้ชากเห็นในทุกเรื่อง
4. มีความสามารถในการเขียนและการใช้ภาษาให้ถูกต้องให้ผู้อ่านเข้าใจได้
5. มีความรู้ด้านการบริหาร การจัดการเกี่ยวกับกองบรรณาธิการ หรือด้านบัญชีบ้าง นอกจากนี้ความรู้ด้านโฆษณา และการตลาดก็มีผลต่อการทำให้นักหนังสือพิมพ์คนนั้นสามารถก้าวไปสู่ความเป็นนักหนังสือพิมพ์อาชีพได้
6. นักหนังสือพิมพ์ควรมีประสบการณ์ด้านข่าว ซึ่งผู้ที่ศึกษาด้านวิชาการหนังสือพิมพ์จะได้เปรียบผู้ศึกษาด้านอื่น เพราะจะได้ฝึกงานทั้งในหนังสือพิมพ์ของสถาบันการศึกษา และจากการฝึกงานภายนอกกับหนังสือพิมพ์จริง ๆ

ทองใบ ทองเปาด์ (2529) ได้กล่าวถึงคำสอนของ สุภา ศิริमानนท์ ตีพิมพ์ในวารสารศาสตร์ ฉบับที่ 6 ไว้ว่า "นักหนังสือพิมพ์ที่ดีจะต้องเป็นสภาพบุรุษสุภาพสตรีตลอดเวลา" และได้กล่าวถึงคุณสมบัติของนักหนังสือพิมพ์ว่า จะต้องมีความซื่อสัตย์สุจริต มีความแนบเนียนและสุภาพอ่อนน้อมและจะต้อง

1. ต้องรู้จักบุคคล
2. ต้องรู้จักประมาณ
3. ต้องรู้จักกาลเทศะ
4. ต้องมีกิริยาวางใจอ่อนน้อม
5. ต้องเป็นคนมีอารมณ์เย็น หนักแน่นง่ายต่อทุกสิ่ง ๆ

จากคุณสมบัติของนักหนังสือพิมพ์ที่ได้กล่าวมา ทำให้เห็นถึงคุณสมบัติหรือคุณลักษณะต่าง ๆ ที่นักข่าวพึงมีไม่ว่าจะเป็นนักข่าวที่เน้นหนักด้านใดก็ตามโดยเฉพาะนักข่าวเศรษฐกิจ เพราะข่าวสารในด้านนี้สามารถก่อผลกระทบให้กับประชาชนได้อย่างกว้างขวาง

ความสำนึกในวิชาชีพของนักข่าว

อิสรา อมันตกุล (2508) เห็นว่านักข่าวที่ดีนั้น ควรมีหลักจริยธรรมสำหรับยึดเป็นแนวในการปฏิบัติหน้าที่ของนักข่าว หลักจริยธรรมนั้นได้แก่

1. นักข่าว พึงกระทำทุกสิ่งทุกอย่างในอำนาจหน้าที่ของตน เพื่อให้รายงานข่าวที่เสนอออกสู่ประชาชนคนอ่าน มีความถูกต้องเที่ยงแท้แน่นอนที่สุด ก่อนที่จะรายงานข่าวหนึ่งข่าวใดออกไป นักข่าวพึงใช้ความรอบรู้และความสามารถตรวจสอบจนกระทั่งมั่นใจว่าจะไม่ผิด

พลาดการบิดเบือนข้อเท็จจริงที่ดี และหรือการระงับยับยั้งข้อเท็จจริงไว้ด้วยเจตนาที่ดี ย่อมไม่ใช่วิสัยของนักข่าวที่ซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ

2. พึงระลึกว่า ปัจเจกชนทุกคนมีสิทธิที่จะป้องกันชื่อเสียงเกียรติยศและเอกภาพของเขาไว้ สิทธิดังกล่าวนี้พึงได้รับความเคารพจากนักข่าว โดยงดเว้นไม่เสนอข่าวอันเป็นการละเมิดเรื่องราวส่วนตัวของบุคคลใด เว้นไว้แต่ได้พิจารณาเห็นแล้วว่าจำเป็นจะต้องกระทำเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

3. ในการเสนอรายงานข่าวอันพิสดารหรือเป็นเท็จออกไป หนังสือพิมพ์จะต้องแก้ไขข่าวนั้นให้ถูกต้องโดยเร็วที่สุด ในเนื้อที่ซึ่งประชาชนคนอ่านจะแลเห็นได้ง่าย

4. ในการเสนอรายงานข่าว พึงถือเป็นข้อห้ามเด็ดขาดที่จะไม่แทรกแซงความคิดเห็นปะปนลงไปด้วย ข่าวกับความคิดเห็นจะต้องแยกออกจากกันโดยเด็ดขาด

5. ควรใช้ดุลยพินิจให้ละเอียดรอบคอบเกี่ยวกับแหล่งที่มาของข่าว เพื่อป้องกันมิให้ข่าวที่เสนอออกสู่ประชาชนคนอ่านกลายเป็นโฆษณาชวนเชื่อ เพื่อผลประโยชน์ของบุคคลบางคนหรือบางกลุ่ม หนึ่งในกรณีที่น่าจะเป็นนักข่าวจะต้องปกปิดแหล่งที่มาของข่าวซึ่งตนได้รับรายงานให้เป็นความลับโดยเข้มงวดที่สุด

6. ในการเสนอข่าวอาชญากรรม นักข่าวพึงระลึกไว้ให้แม่นยำว่า ผู้ต้องหาในคดีต่าง ๆ ยังเป็นผู้บริสุทธิ์อยู่ เว้นไว้แต่เขาจะตกเป็นจำเลยตามการชี้ขาดของศาลที่มีอำนาจตามกฎหมาย นักข่าวที่ดีย่อมจักไม่ด่วนประณามผู้ต้องหาว่าเป็นผู้กระทำผิด เพื่อสร้างรสนชาติต้นตอให้เคล้าอยู่ในการเสนอข่าวของตนเป็นอันขาด

7. นักข่าวที่ดีนักหนังสือพิมพ์ที่ดีจะรับสินบนไม่ว่าจะมาในรูปใดหน้ไม่ได้ทั้งนั้น หรือจะปลอ้ยให้ผลประโยชน์ส่วนตัวมีอิทธิพลเหนือความสำนึกในความเป็นธรรมและความเป็นกลางย่อมไม่ได้ดั่งกัน

8. ข่าวและเรื่องราวที่ก่อความเสื่อมทรามทางศีลธรรม เช่นเดียวกับข่าวและเรื่องราวที่เป็นภัยต่อความมั่นคง เสถียรภาพและอธิปไตยของชาติ ไม่พึงเสนอโดยเด็ดขาด

สุภา ศิริमानนท์ (2528) ได้เสนอหลักจริยธรรมในการเสนอข่าวไว้ดังต่อไปนี้

1. หลักว่าด้วย "ความจริงที่แท้จริง" (Objectivity)

นักหนังสือพิมพ์ย่อมได้รับความคาดหวังจากผู้อ่านทั่ว ๆ ไปว่า คำบอกเล่าข่าวสารที่เขารายงานจะหมดจด ครบถ้วน ไม่ลำเอียง ไม่ว่าจะเป็แง่ใดของข่าว นั่นคือคาดหวังว่าเขาจะไม่สอดแทรกทัศนะส่วนตัวหรือความรักความชังส่วนตัวไปในรายงานข่าวนั้น ๆ

ลักษณะการใหญ่ ๆ ของสิ่งที่เรียกกันว่า ความจริงที่แท้จริงก็ได้แก่ ลักษณะการ 5 อย่างคือ

1.1 ความไม่เป็นฝักเป็นฝ่าย (Impartiality) ถ้าหากรายงานข่าวขึ้นที่เสนอนั้นเกี่ยวกับความขัดแย้งกันของฝ่ายต่าง ๆ สองฝ่าย หรือหลายฝ่ายไม่ว่าจะนิพนธ์หรือขัดแย้งกันอย่างปรากฏชัด ๆ และหรืออย่างซ่อนเร้นอำพราง นักหนังสือพิมพ์ผู้เสนอรายงานก็พึงต้องเสาะหาทฤษฎีต่าง ๆ ของทุกฝ่ายมาเสนอให้หมด และต้องเสนอด้วยความสมดุลอย่างมีเหตุผล ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับปริมาณของแต่ละทฤษฎีด้วย การจะประพฤติปฏิบัติได้ก็ตามหลักเกณฑ์ที่กล่าวมานี้ พึงดูมันอาจจะง่าย ๆ แต่ในการปฏิบัติจริง ๆ แล้วมันออกจะยากมากถึงเสีย เพราะอะไร ก็เพราะว่าตัวของนักหนังสือพิมพ์โดยทั่วไปนั้นเองมักจะมีความคิดเห็นเห็นแรงไปในทางใดทางหนึ่ง แง่ใดแง่หนึ่งอยู่แล้วโดยปกติ

1.2 ความปราศจากข้อขัดแย้งทางผลประโยชน์ (Absence of Conflict of Interest) การมีส่วนพัวพันโดยมีมูลเหตุหรือโดยมีจุดมุ่งหมาย และหรือการมีส่วนพัวพันกับองค์การแห่งใดแห่งหนึ่ง ย่อมทำให้เป็นกรณีที่หมิ่นเหม่มากที่นักหนังสือพิมพ์นั้น ๆ ต้องถูกสงสัยว่าเขาจะสังกัดเป็นฝักเป็นฝ่าย อาทิเช่น สมมติว่านักหนังสือพิมพ์คนใดคนหนึ่งเป็นผู้ช่วยปฏิบัติงานร่วมกับอย่างแข็งขันอยู่ในองค์การที่ดำเนินเกี่ยวกับภาวะแวดล้อมของบ้านเมือง แล้วเขาก็ได้รับคำสั่งให้ไปทำข่าวเกี่ยวกับกิจการอุตสาหกรรมบางอย่าง ซึ่งทำให้เกิดความสับสนปรกโศโครกแก่ท้องถิ่น ก็ไม่มีปัญหาเลยว่ารายงานข่าวเขาจะไม่ถูกสงสัยว่าสอดแทรกไว้ด้วยความลำเอียงนับแต่ต้นจนปลาย หรือ อาทิเช่น นักหนังสือพิมพ์คนใดที่เป็นสมาชิกขององค์การทางการเมือง ถ้าหากเขาถูกสั่งให้ออกไปทำข่าวเกี่ยวกับความเคลื่อนไหวทางการเมือง รายงานข่าวของเขาก็ย่อมจะถูกสงสัยว่า มีอิทธิพลของความคิดทางการเมืองอย่างใดอย่างหนึ่งครอบงำอยู่

1.3 โอกาสของการปฏิเสธ (Opportunity of Denial) สิ่งซึ่งจะทำให้หลักเกี่ยวกับ "ความจริงที่แท้จริง" พังพินาศหรือเอนเอียงไปได้โดยนักไม่ถึง หรือโดยคาดไม่ถึง ก็ได้แก่ การตัดลู่ทางหรือตัดโอกาสที่จะให้คนใดคนหนึ่งปฏิเสธข้อกล่าวหาอย่างใดอย่างหนึ่ง ซึ่งมีผู้กล่าวหาเขาเสีย ทั้ง ๆ ที่ว่าโดยแท้แล้วการให้โอกาสดังกล่าวนี้ก็นับว่าเป็นขั้นตอนของหลักปฏิบัติธรรมดา ๆ แต่เนื่องจากเหตุที่ความบัดริบของเวลา ซึ่งมักจะกระทำให้นักหนังสือพิมพ์ต้องทำงานให้เสร็จอย่างเร่งด่วนภายในช่วงระยะเวลาอันจำกัด จนกระทั่งนักหนังสือพิมพ์รายนั้น ๆ ไม่สามารถที่จะไปพบปะผู้ถูกกล่าวหาด้วยตนเองได้ โอกาสที่ผู้ถูกกล่าวหาจะแสดงข้อปฏิเสธของเขาต่อสาธารณะจึงถูกตัดออกไปโดยปริยาย

ในกรณีการกล่าวหาเช่นว่านี้ ไม่ว่าจะเป็นการกล่าวหาอย่างร้ายแรงเท่าใด

หลักจริยธรรมของหนังสือพิมพ์กำหนดไว้ว่า ถ้าหากจะเสนอข้อกล่าวหาที่จะต้องให้โอกาสผู้ถูกกล่าวหาแสดงข้อปฏิเสธของเขาด้วย ถึงแม้ว่าผู้ถูกกล่าวหา นั้น ๆ จะเป็นคนร้ายชนิดร้ายกาจเท่าใดก็ตาม ทั้งนี้เพราะการกล่าวหา นั้น ๆ ยังมีใช้คำพิพากษาของศาลสถิตยุติธรรม

1.4 การละเว้นจากความลำเอียงต่อผู้ใกล้ชิด (Avoidance of Cronyism) นักหนังสือพิมพ์บางประเภท เช่น นักข่าวอาชญากรรม ซึ่งมีการติดต่อกับตำรวจตามสถานีตำรวจต่าง ๆ มักจะได้รับการตำหนิว่าละเมิดหลักปฏิบัติทางจริยธรรมในข้อนี้ยิ่งกว่านักข่าวอื่น ๆ หรืออย่างน้อยก็ถูกสงสัยว่ามีความลำเอียงต่อผู้ซึ่งถือว่าเป็นแหล่งเบาะแสของข่าว เนื่องจากไปติดต่อกับผู้นอ่ย่างใกล้ชิดกับแหล่งข่าวตลอดเวลา จนกระทั่งผลงานของเขาเกือบจะกลายเป็นสิ่งซึ่งทำให้เขาได้ชื่อว่า เป็นเจ้าหน้าที่ประชาสัมพันธ์ส่วนตัวอย่างไม่เป็นทางการของตำรวจ หรือมีละเนื่ออย่างน้อยก็ทำให้จิตใจของนักหนังสือพิมพ์รายนั้น ๆ แกว่งไกวไปในทางที่อยากจะทำให้เป็นประหนึ่งเจ้าหน้าที่ซึ่งมีใช้ทางการของฝ่ายตำรวจ

1.5 การละเว้นจากความเคียดแค้นพยาบาท (Avoidance of Vengeance) ด้านที่ตรงข้ามกับความลำเอียงต่อผู้ใกล้ชิดก็คือ ความเคียดแค้นพยาบาท ความสำนึกอันนี้ อาจเกิดขึ้นจากการที่นักหนังสือพิมพ์ไม่ได้รับความอนุเคราะห์ที่เกื้อกูลจากเจ้าหน้าที่ซึ่งเขาไปติดต่อกับเกี่ยวกับการปฏิบัติเสาะหาข่าวสาร เขาก็มักแสดงความรู้สึกออกมาในทางองเคียดแค้นพยาบาทคนใดคนหนึ่งเป็นพิเศษ

เมื่อใดที่ปรากฏว่าความชิงชังเป็นส่วนบุคคลกลายเป็นเครื่องกีดขวางในอันที่จะทำข่าวเกี่ยวกับบุคคลใดบุคคลหนึ่งเป็นการเฉพาะ ความชิงชังนั้นเองก็จะเป็นผลให้การทำข่าวไม่เป็นผลสมมาดหมาย และเมื่อนั้นเองลักษณะการที่เรียกว่า "ความจริงที่แท้จริง" ก็ร่วงหล่นหรือขาดแคลง นับว่าเป็นอันตรายต่อการปฏิบัติงาน

2. หลักว่าด้วยความสัตย์จริง (Honesty)

ประวัติการณ์ของหนังสือพิมพ์ไม่ว่าในประเทศของเรา นี้ หรือในประเทศที่เจริญก้าวหน้าแล้วไหน ๆ ล้วนแต่เป็นประวัติการณ์ซึ่งมักจะเต็มไปด้วยคำเล่าลือเกี่ยวกับพฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ประเภทที่ "เขียนข่าวเอาเอง" หรือนัยหนึ่งนักหนังสือพิมพ์ยกเมฆ งานของพวกเขาวอยู่ ในลักษณะ "อุตสาหกรรมการทำข่าว" หรือหนึ่งเขียนข่าว

พฤติกรรมของนักหนังสือพิมพ์ประเภทนี้เท่าที่เล่าลือกันมาตั้งแต่ยุคก่อน ๆ จนกระทั่งปัจจุบันนั้นบางเรื่องบางรายก็ฟังดูน่าอัศจรรย์ราวกับนิยาย นอกจากกรณีเกี่ยวกับการเขียนข่าวหรือการทำเรื่องยกเมฆแล้ว ก็ยังมีการกระทำผิด ๆ ชนิดไร้จริยธรรม ไร้ยางอายุประเภทเบ็ดเตล็ดอื่น ๆ อีกมากมายหลายอย่าง ผลของการประพฤติดัง ๆ กระทำผิด ๆ เช่น

ว่านั้นในทางหนึ่งก็นับว่าเป็นการเสี่ยงอย่างยิ่งต่อความเสียหายเมื่อถูกจับได้ และว่าที่จริงตามคำกล่าวเล่าลือนั้นก็แสดงว่าพวกนักหนังสือพิมพ์นักข่าวมักจะถูกจับได้อยู่เสมอมา โดยนักหนังสือพิมพ์ที่ดี ๆ หรือที่อยู่ในประเภทช็อกโกแลตดี ประเภทมีคุณธรรม มีจริยธรรม

หลักการทางจริยธรรมได้กำหนดลงไว้เกี่ยวกับกรณี "ความสัตย์จริง" นี้เป็นสองประการด้วยกันคือ

ประการที่ 1 ต้องเสนอรายงานข่าวที่เป็นจริง มิใช่เสนอนิยาย

ประการที่ 2 นักหนังสือพิมพ์ต้องรักษาข่าวที่ได้ให้คำมั่น หรือที่ตกลงปากลงคำกับใครเขาไว้

3. หลักว่าด้วย การลอกคัดเรื่องของคนอื่นแล้วก็ทึกทักเอาเป็นของตัวเอง (Plagiarism)

การขโมยลอกคัดคำบอกเล่าข่าวสารหรือเรื่องของคนอื่น แล้วก็ทึกทักเอาเป็นของตัวเองนี้ เข้าใจว่าจะ เป็นวิธีปฏิบัติซึ่งกระทำกันอย่างแพร่หลายกว้างขวางมาก ทั้ง ๆ ที่เป็นวิธีปฏิบัติซึ่งขัดหลักจริยธรรมอย่างชัด ๆ เจน ไฉนตามหลักกำหนดของจริยธรรมข้อนี้ถือว่า การที่นักหนังสือพิมพ์คนใดคนหนึ่ง จะใช้ประโยชน์จากข้อเขียนหรือรายงานข่าวของนักหนังสือพิมพ์อีกคนหนึ่งว่าเป็นแหล่งเบาะแสของคำบอกเล่าข่าวสารที่เขาจะกระทำขึ้น หรือสร้างสรรค์ให้ขยายตัวกว้างขวางยิ่งขึ้นนั้น ไม่อยู่ในเกณฑ์ที่ว่าด้วยความผิดจริยธรรมขโมยเรื่องของคนอื่นแล้วก็ทึกทักว่าเป็นของตน เพราะว่าสิ่งที่เรียกว่า "ข้อเท็จจริง" หรือ facts เป็นสิ่งที่ใครจะจดทะเบียนลิขสิทธิ์ผูกขาดไม่ได้ ข้อเท็จจริงหรือสิ่งที่ใคร ๆ ก็เอาไปใช้ประโยชน์ได้

ภาวะที่เรียกว่า "การลอกคัดเรื่องของคนอื่นแล้วก็ทึกทักเอาเป็นของตัวเอง" นั้นได้แก่ การ "ลอกคัด" จริง ๆ ไม่ว่าจะลอกคัดแต่เพียงเฉพาะส่วนสาระสำคัญหรือไม่ว่าจะลอกคัดทั้งต้น ลอกคัดชนิดคำต่อคำ แล้วก็ใส่ชื่อของตนเองลงไปโดยทึกทักว่าตนทำเรื่องนั้นขึ้น การลอกคัดคำบอกเล่าข่าวสาร และเรื่องราวของคนอื่นแล้วก็ทึกทักเอาเป็นของตัวเองเสียหายตาเจียนในวิชาวารสารศาสตร์ถือว่า เป็นการผิดหลักจริยธรรมอย่างร้ายแรง ไม่ว่าจะพิจารณาจากแง่ของศีลธรรมหรือไม่ว่าจะพิจารณาจากแง่ของความเห็นแก่ตนเองอย่างหน้าด้าน

4. หลักว่าด้วย ความบังควรและไม่บังควรซึ่งมนุษย์พึงปฏิบัติต่อมนุษย์ (Human Decency)

หลักจริยธรรมของหนังสือพิมพ์ข้อนี้ จะเป็นปัญหาในเรื่องของอคติหรือความลำเอียง ๓ ประการ คือ

ประการที่ 1 ปัญหาเกี่ยวกับความลำเอียงต่อคนต่างเชื้อชาติหรือต่างภาษา ใน

การเสนอรายงานข่าวหรือในการแสดงทัศนะของหนังสือพิมพ์ต้องระบุเฉพาะตัว ไม่กระทบต่อเชื้อชาติหรือพื้นเพของผู้กระทำผิด

ประการที่ 2 ปัญหาเกี่ยวกับความลำเอียงต่อคนต่างศาสนา นักหนังสือพิมพ์ต้องไม่วิพากษ์เกี่ยวกับศาสนา หรือมีวิชีเอาศาสนามาทำเป็นเรื่องขบขันหรือเฮฮาหยัน และเมื่อจะเขียนถึงศาสนาใด ๆ ก็ดี หรือผู้นำทางศาสนาก็จะต้องระบุตำแหน่งและสมณศักดิ์ให้ถูกต้องเคร่งครัด และอย่าไปกำหนดว่าเมื่อบุคคลใดนับถือศาสนาใดแล้ว เขาจะต้องทำหรือคิดสิ่งต่าง ๆ เพื่อประโยชน์อันคับแคบของผู้ถือศาสนาเดียวกัน

ประการที่ 3 ปัญหาเกี่ยวกับความชิงชังน่ารังเกียจ นักหนังสือพิมพ์จะต้องใช้ถ้อยคำที่เหมาะสม ไม่ใช้ถ้อยคำที่แสดงต่อศีลธรรม หรือถ้อยคำใดที่จะทำให้สาธารณชนเกิดความรู้สึกเคียดฉุนหรือสะดุ้งในความหมายที่ไม่สมควรใช้

สมาคมนักหนังสือพิมพ์แห่งประเทศไทย ได้ประกาศจริยธรรมขึ้นเป็นทางการเมื่อวันที่ 5 ธันวาคม 2510 โดยมีคำปรารภกำกับว่า

"โดยความหวังใจต่ออาชีพนักหนังสือพิมพ์ และมองเห็นความจำเป็นของการที่นักหนังสือพิมพ์ควรมีจริยธรรมไว้เป็นทางปฏิบัติเพื่อความมีศักดิ์และปณิญาแห่งอาชีพของตน"

และได้กำหนดจริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์ไว้ 7 ประการดังนี้

1. ความรับผิดชอบ (Responsibility) ได้แก่ ความรับผิดชอบต่อผลประโยชน์อันชอบธรรมของปัจเจกชน สถาบัน ประเทศชาติ ศาสนา และราชบัลลังก์ ตรงกับหลักพุทธศาสนา คือ "กิจญาณ"

2. ความมีเสรีภาพ (Freedom) ได้แก่ เสรีภาพที่มีความรับผิดชอบต่อกับ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ปวารณา หรือธรรมาธิปไตย

3. ความเป็นไท (Independence) ได้แก่ ความไม่ตกเป็นทาสของใครทั้งทางกายและจิตใจ โดยไม่มีสินจ้างอันใด ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ความไม่ยอมตกเป็นทาสของอกุศลมูล

4. ความจริงใจ (Sincerity) ได้แก่ ความไม่มีเจตนาบิดเบือน ผลิตผลต้องรับแก้ไข ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ สัจจะ

5. ความเที่ยงธรรม (Impartiality) ได้แก่ ความไม่ลำเอียง หรือความไม่เข้าใครออกใคร ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ ความไม่มีอคติ 4 ประการ หมายถึง ฉันทาคติ ความลำเอียงเพราะรัก โทสาคติ ความลำเอียงเพราะชัง ภยาคติ ความลำเอียง

เพราะกลัว โมหาคติ ความล่าเอียงเพราะหลง

6. ความมีใจเป็นนักกีฬา (Fair play) ได้แก่ การปฏิบัติอันดีงาม ไม่ละเมิดสิทธิส่วนบุคคล เว้นแต่จะเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับประโยชน์สาธารณะ ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ สุปฏิบัติ

7. ความมีมารยาท (Decency) ได้แก่ การใช้ภาษาและภาพที่ไม่หยาบโหด และลามกอนาจาร หรือสื่อไปในทางดังกล่าว ตรงกับหลักธรรมในพุทธศาสนา คือ อาจารย์สมบัติ

สมาคมนักข่าวแห่งประเทศไทย พ.ศ. 2519 ได้กำหนดจรรยาบรรณไว้เป็นหลักปฏิบัติสำหรับนักข่าว 6 ประการ ดังนี้

1. จักต้องส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งเสรีภาพของการเสนอข่าวและความคิดเห็น
2. จักต้องให้ประชาชนได้ทราบข่าวเฉพาะที่เป็นจริง การเสนอข่าวสารใด ๆ ออกพิมพ์โฆษณาเผยแพร่ ถ้าปรากฏว่าไม่ตรงกับความเป็นจริงต้องรีบจัดการให้ถูกต้องโดยไว
3. ในการจะให้ได้ข่าว ภาพ หรือเอกสารใด ๆ มาเป็นของตน เพื่อประโยชน์ต่อการเสนอข่าว จักต้องใช้วิธีการที่สุภาพและสัตย์ซื่อเท่านั้น
4. จักต้องเคารพในความไว้วางใจของผู้ให้ข่าว และรักษาไว้ซึ่งความลับของแหล่งข่าว
5. จักต้องปฏิบัติหน้าที่ของตน โดยมุ่งหวังต่อสาธารณะประโยชน์ ไม่ใช่ตำแหน่งหน้าที่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตัว หรือหมุ่คณะใด ๆ โดยไม่ชอบธรรม
6. จักต้องไม่กระทำการอันเป็นการบั่นทอนเกียรติ หรือความสามัคคีของเพื่อนร่วมวิชาชีพ

นักหนังสือพิมพ์ที่ดีและมีคุณภาพนอกจากจะต้องมีจริยธรรม จรรยาบรรณในการปฏิบัติหน้าที่ของสื่อมวลชนแล้ว ควรจะต้องยึดมั่นในหลักของ "ความเป็นกลาง" ความเป็นกลางหมายถึง การที่นักข่าว และบรรณาธิการไม่มีความล่าเอียง ด้วยการไม่ใส่ความคิดเห็นของตนเองไปในรายงานข่าว โดยพยายามเสนอข่าวสารอย่างสมดุลต่อกทุกฝ่ายในเรื่องหนึ่งเรื่องใดปราศจากความรู้สึก และอารมณ์ร่วมในการเสนอข่าวแต่ละชิ้น หลีกเลี่ยงการแทรกความเห็นอย่างหนึ่งอย่างใดลงในข่าวให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

Pertti Hemanus ศาสตราจารย์ประจำคณะวารสารศาสตร์ และสื่อมวลชนแห่งมหาวิทยาลัย Tempere ประเทศฟินแลนด์ เสนอว่า ความเป็นกลางประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ

2 อย่างคือ คุณลักษณะเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง (matter of fact character) และความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใด (impartiality) องค์ประกอบรองของคุณลักษณะเนื้อหาที่เป็นข้อเท็จจริง ได้แก่ ความจริง (truthfulness) และสิ่งเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับประเด็นสำคัญ (relevance) ส่วนองค์ประกอบรองของความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดได้แก่ ความสมดุล (balance) และการนำเสนอเนื้อหาอย่างเป็นกลาง (neutral presentation) กล่าวคือ ความเป็นกลางประกอบด้วยสาระสำคัญ 2 ประการคือ

- 1) การนำเสนอเนื้อหาเฉพาะที่เป็นข้อเท็จจริง (facts) และ
- 2) ความไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดในกรณีที่มีความขัดแย้งกัน (impartiality)

สุภา ศิริมานนท์ (2528) ได้เคยอ้างถึงความสำคัญของความเป็นกลางในวิชาชีพหนังสือพิมพ์เสมอว่า

"จริยธรรมของนักหนังสือพิมพ์กำลังหยิ่งรากลึกลงไปทุกที ทั้งนี้เนื่องมาจากความปรารถนาที่จะพิทักษ์ปกป้อง ความเชื่อถือ ของมหาชนคนอ่านที่จะพึงมีต่อหนังสือพิมพ์ไว้ให้มั่นคง หลักเกณฑ์ หรือนัยหนึ่ง ข้อจำกัด ที่สำคัญข้อหนึ่งก็คือ หลักว่าด้วย ความจริงที่แท้จริง (objectivity) นักหนังสือพิมพ์ย่อมได้รับความคาดหวังจากผู้อ่านทั่วไปว่า คำบอกเล่าข่าวสารที่เขารายงานจะหมดจดครบถ้วน ไม่ลำเอียง ไม่ว่าจะเป็นแง่ใดของข่าว นั่นคือคาดหวังว่าเขาจะไม่สอดแทรกทรรศนะส่วนตัว หรือความรักความชังส่วนตัวลงไปในงานข่าวนั้น ๆ

จะเห็นได้ว่า มีผู้กำหนดหลักสำหรับยึดถือปฏิบัติในการทำงานหนังสือพิมพ์ไว้หลายประการค่อนข้างคล้ายคลึงกัน โดยเฉพาะในเรื่องของการตระหนักถึงความถูกต้องและความเที่ยงธรรม ซึ่งในส่วนนี้มีความสำคัญยิ่งกับนักข่าว เศรษฐกิจ เช่นกัน เพราะความผิดพลาดที่เกิดขึ้นกับข่าว เศรษฐกิจอาจก่อให้เกิดความเสียหายทั้งกับผู้ตกเป็นข่าว เองและสังคมส่วนรวมได้

การสรรหาและฝึกอบรมนักข่าว เศรษฐกิจ

พงษ์ศักดิ์ พงษ์วิเชียร (อ้างถึงใน สโมสรผู้สื่อข่าว เศรษฐกิจ บรรณาธิการ, 2531) กล่าวว่า "ผมมีความภูมิใจที่สามารถสร้างคนให้มีความประพฤติดี อย่างน้อยก็คิดว่า น่าเชื่อที่ด้อยจะทำให้อะไรก็ตามตามมาตรฐาน คนของผมถูกดึงตัวไปไม่เป็นไร เราก็รับสมัครเข้ามาฝึกกันใหม่ ส่วนด้านการฝึกนักข่าวนั้นผมคิดว่า มันขึ้นอยู่กับสิ่งแวดล้อม เราต้องมีพื้นฐานมาก่อน มันก็เหมือนนกแขกเต้าถ้าไปอยู่สำนักไหนก็จะมีลักษณะ เป็นอย่างนั้นมันเป็นไปตามอิทธิพลของสำนัก แต่

นักข่าวใหม่ ๆ เก่งและทำงานหนัก ไม่ค่อยจะหลงตนเอง เขาทำข่าวบางครั้งถามแบบต้องการรู้และต้องการคำตอบจริง ๆ ไม่ใช่วิธีหลอกล่อแหล่งข่าว ซึ่งนั่นเป็นวิธีที่ถูกต้อง แต่บางคนคิดว่าทำข่าวมาสัปดาห์ก็เป็นนักข่าวอาวุโส เป็นเจ้าพ่อเจ้าแม่ฉันผมคิดว่ามันอันตราย ถ้าเป็นนักข่าวสายอื่นไม่เท่าไร แต่สายเศรษฐกิจนี่เป็นอันตรายมาก เพราะพวกนี้เขาจะคิดว่าข่าวนี้จะต้องเป็นอย่างนี้ ข่าวนั้นจะต้องเป็นอย่างนั้น ในขณะที่ความเป็นจริงอาจจะเป็นอย่างอื่นหนึ่ง และเมื่อเขารายงานข่าวออกไปแล้ว มันทำให้เกิดความเสียหายได้ อาจจะต้องถึงกับทำให้แหล่งข่าวล้มละลาย หรือเสียหายเป็นร้อยล้านพันล้าน ซึ่งมันไม่ถูก ถ้าคิดว่าตัวเองเป็นเอกทัศ อีกอย่างหนึ่งก็คือ นักข่าวสมัยนี้แต่งตัวไม่ค่อยเรียบร้อย ถ้าแต่งตัวเรียบร้อยจะไปทำข่าวที่ไหนก็สบาย เข้าหาแหล่งข่าวได้ง่าย หรือไปงานเลี้ยงก็จะเป็นส่วนหนึ่งของแขกเหรื่อ แต่ถ้าแต่งตัวไม่ดีต้องคอยอยู่ข้างนอก คอยให้เขาฉายข่าวให้ ..."

ณัฐวัฒน์ บำรุงฤทธิ์ (อ้างถึงใน สโมสรผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ บรรณาธิการ, 2531)

กล่าวถึงการรับนักข่าวเศรษฐกิจว่า "เด็กที่จบมาใหม่ ๆ ยังขาดประสบการณ์และมีความรู้ด้านเศรษฐกิจไม่เพียงพอ ซึ่งเราต้องการผู้มีประสบการณ์มากกว่าผู้ที่มีความรู้หรือจบปริญญา ไม่ว่าจะที่จะต้องจบด้านวารสารหรือด้านนิเทศศาสตร์เลย เราต้องการคนเป็นงาน เพราะเราไม่มีเวลาพอที่จะมาฝึกงานให้กับนักข่าวใหม่ ๆ"

สนธิ ลิ้มทองกุล (อ้างถึงใน สโมสรผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ บรรณาธิการ, 2531)

กล่าวว่า "สำหรับนักข่าวหนังสือพิมพ์ในการเสนอข่าวนั้น ให้อิสระในการทำข่าวอย่างเต็มที่ ให้คำตอบแทนสูงเพื่อให้เขาเขียนในศักดิ์ศรี ให้ความเห็นว่าอาชีพนี้ศักดิ์ศรี นักข่าวบางคนเงินเดือนมากกว่าหัวหน้าข่าวด้วยซ้ำไป เด็กจบใหม่ ๆ ถ้ามาสมัครงานถ้ามีแววที่จะทำข่าวก็จะรับไว้เลย ไม่สนใจว่าจะจบจากที่ไหนมา บางทีเด็กจบฝึกฝึกกับเด็กจบวารสารก็อาจจะเลือกเด็กจบฝึกฝึกเพราะพวกนี้จะมองอะไรอย่างนักวิทยาศาสตร์มองลึกซึ้งกว่าพวกที่จบวารสาร ก็น่าชอบที่จะฝึกคนใหม่ที่มีพลัง มีความสามารถ เด็กที่จบมาเขามีความรู้จากมหาวิทยาลัย แต่มาที่นี่เราจะให้ความรู้เฉพาะตัวแก่เขา เราต้องการคนใหม่จริง ๆ เพราะถ้าเราไม่ฝึกขึ้นมาเราจะไม่ 'เปิดประตู' ให้คนเลย ผมเห็นหัวหน้าข่าวเสมอว่าให้โอกาสกับนักข่าวใหม่บ้าง พวกเขาก็เหมือนกับความหวังของประเทศชาติ พวกเขามีจิตใจบริสุทธิ์ แล้วถ้าเรานำทางให้เขาก็จะเป็นการสร้างสรรคนใหม่ เพื่อไปกำจัดสิ่งโสโครกในวงการหนังสือพิมพ์ออกไป"

จะเห็นได้ว่าในวงการหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจเอง ก็ยังมีความแตกต่างในการสรรหานักข่าว ซึ่งอาจจะขึ้นกับความจำเป็นขององค์กร กล่าวคือในบางองค์กรหนังสือพิมพ์เลือกรับผู้ที่จบการศึกษาใหม่ เพราะจะสามารถและปลูกฝังให้นักข่าวเข้าใจถึงวัฒนธรรมในองค์กรได้ง่ายกว่าผู้ที่ผ่านงานมาแล้ว ตลอดจนมีเวลาและบุคลากรมากพอที่จะฝึกฝนให้แก่ นักข่าวใหม่ได้ ในขณะที่บางองค์กรไม่มีเวลาและบุคลากรมากพอที่จะฝึกฝน ประกอบกับต้องการผู้ที่จะสามารถจะทำงานได้ทันทีซึ่งมักจะเป็นรูปแบบที่เกิดขึ้นในองค์กรหนังสือพิมพ์ขนาดเล็ก มากกว่าองค์กรหนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่

ความแตกต่างดังกล่าวนี้มีผู้ให้ทัศนะไว้หลากหลายโดยเฉพาะในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับผู้จบการศึกษาใหม่ ซึ่งมีทั้งข้อดีและข้อเสียต่างกัน ปารีชาติ ประคองจิตร์ (2528) ให้ความเห็นในเรื่องนี้ว่า "เด็กที่เพิ่งจะจบจากรั้วมหาวิทยาลัยใหม่ ๆ ก็ยังสับสนความคิด อุดมการณ์ และความอยากที่จะทำตัวเป็น "ผู้รับใช้" ของสังคม ด้วยการออกมาทำข่าวต่อสู้กับความไม่เป็นธรรมทั้งหลายทั้งปวง แลกด้วยเลือดเนื้อและชีวิต เพราะเด็กเหล่านี้ไม่มีผลประโยชน์อื่นใดที่จะสูญเสีย ด้วยหวังเพียงว่าจะสามารถบรรลอสัจธรรมเป็นธรรมในสังคมด้วยมือสองมือของตัวเอง"

พีระ จิระโสภณ (2528) กล่าวไว้ว่า "การศึกษาในมหาวิทยาลัยนั้น เป็นเพียงส่วนหนึ่งของการศึกษาที่สร้างความพร้อมในการที่จะเรียนรู้พัฒนาตัวเองต่อไปในวิชาชีพ ปัญหาของการสอนวิชาชีพสื่อสารมวลชนหรือการหนังสือพิมพ์ในมหาวิทยาลัยจึงขึ้นอยู่กับว่า บัณฑิตควรจะมีความรู้ความสามารถขนาดไหน หรือแค่ไหนจึงจะเรียกว่าเพียงพอ หรือพร้อมต่อการที่จะออกไปประกอบอาชีพให้ประสบความสำเร็จเป็นที่พึงพอใจ"

สุรพล วิรุฬห์รักษ์ (อ้างถึงใน วีระศักดิ์ สาเลขยกานนท์, 2529) เห็นว่า "การศึกษอบรรณทางหนังสือพิมพ์ และวารสารศาสตร์เป็นการให้ความรู้ทางทฤษฎีบวกกับภาคปฏิบัติ เพื่อเตรียมคนให้สามารถออกไปประกอบอาชีพในด้านนี้ คนที่จบออกมาจะต้องมาหาประสบการณ์เอาเองโดยการทำงาน การที่จบออกมาแล้วสามารถทำงานได้ดีเลยหรือไม่นั้นก็ขึ้นอยู่กับตัวบุคคล"

โสภณ องค์การ (อ้างถึงใน สโมสรผู้สื่อข่าวเศรษฐกิจ, 2532) กล่าวว่า "คนที่

เข้ามาทำงานก็จะต้องมีความรอบรู้พอสมควร จะต้องมีความรู้เป็นพิเศษในบางด้านเฉพาะตัว เช่น อาจจะเรียนรัฐศาสตร์ เรียนเศรษฐศาสตร์ เป็นต้น แต่แค่เรียนวารสารมาใช้ไม่ได้แน่ เพราะคนสอนก็ไม่ได้ทำหนังสือพิมพ์คนทำหนังสือพิมพ์ก็ไม่มีเวลาจะไปสอน ดังนั้นคนเรียนทางนี้คงจะลำบาก"

ดังนั้น จึงพอจะสรุปได้ว่าประสบการณ์การทำงานเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการทำงานข่าว โดยเฉพาะอย่างยิ่งกับนักข่าวเศรษฐกิจ เพราะเป็นข่าวที่อาจก่อให้เกิดผลกระทบในทางลบอย่างกว้างขวางต่อสังคมส่วนรวมได้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะของนักข่าวในประเทศไทยยังมีไม่มากนัก โดยเฉพาะคุณลักษณะของนักข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์

คังสนี ชุมมุนมณี (2533) ได้ทำการวิจัยเรื่องคุณลักษณะของนักข่าวและบทบาทในการพัฒนาสังคมเปรียบเทียบความคิดเห็นของบรรณาธิการกับอาจารย์ผู้สอนวิชาการหนังสือพิมพ์ เมื่อปี พ.ศ. 2533 พบว่า คุณลักษณะที่นักข่าวควรมีมากที่สุดในกลุ่มของบรรณาธิการคือ การจับประเด็นใจความเก่ง และมีจุมุกข่าว ในกลุ่มอาจารย์ เห็นว่า คุณลักษณะที่นักข่าวควรมีมากที่สุดคือ ความมีคุณธรรม และมีจุมุกข่าว

ทั้งกลุ่มบรรณาธิการและอาจารย์เห็นตรงกันว่า "การมีจุมุกข่าว" มีความสำคัญเป็นลำดับ 2 การมีจุมุกสำหรับหาข่าว ครุณี หิรัญรักษ์ (2534) ได้อธิบายไว้ดังนี้

1. มีความสามารถในการที่จะรู้ว่าข่าวแบบไหนเป็นที่สนใจของผู้อ่านโดยทั่ว ๆ ไป
2. มีความสามารถในการแกะรอยหรือติดตามสิ่งเล็ก ๆ น้อย อันจะเป็นชนวนไปสู่การค้นพบที่สำคัญ
3. มีความสามารถในการที่จะรู้จักความสำคัญของข้อเท็จจริงหลายอย่างที่สามารถนำมาเชื่อมโยงกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

Haroldsen และ E. Harvey (1979) แห่งมหาวิทยาลัย Brigham Young ได้สำรวจความคิดเห็นบรรณาธิการนิตยสาร 48 ฉบับในสหรัฐอเมริกา เกี่ยวกับการรับบัณฑิตที่จบด้านการหนังสือพิมพ์เข้าทำงานเป็นนักข่าวของนิตยสาร

จากการวิจัยพบว่า ข้อบกพร่องที่สำคัญของบัณฑิตในความคิดเห็นของบรรณาธิการคือ การขาดความรู้พื้นฐานทางด้านภาษา ซึ่งเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการทำนิตยสาร นอกจากนี้ยังเห็นว่า นักข่าวควรมีความรู้กว้างขวางในทุกเรื่องและมีความรู้อย่างลึกซึ้งในบางเรื่อง

Mills, Harvey และ Warnick (1980) ได้ทำการวิจัยโดยการสำรวจความคิดเห็นของบรรณาธิการหนังสือพิมพ์รายวันและรายสัปดาห์ 227 ฉบับ ในสหรัฐอเมริกาพบว่าผู้จบการศึกษาด้านหนังสือพิมพ์จากมหาวิทยาลัยได้รับการเตรียมตัวมาไม่พอ โดยเฉพาะเรื่อง ภาษา

Young Walker and Co. (1978 อ้างถึงใน ชิตติยะ เหลี่ยมโธ๊ะ, 2534) ทำการสำรวจที่ชิคาโกเมื่อปี 2521 พบว่า หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจระดับท้องถิ่นจะเติบโตอย่างมากในอนาคตอันใกล้ และจะเป็นคู่แข่งที่สำคัญของหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจส่วนกลาง ทั้งในด้านเนื้อหา และจำนวนโฆษณา ซึ่งแนวโน้มนี้เป็นเหตุให้หนังสือพิมพ์เศรษฐกิจส่วนกลางต้องขยายหน้าข่าวเศรษฐกิจเพิ่มขึ้น

Hynds (1980) ทำการศึกษาเกี่ยวกับข่าวเศรษฐกิจของหนังสือพิมพ์รายวันพบว่า หนังสือพิมพ์รายวันส่วนใหญ่เสนอข่าวเศรษฐกิจน้อยกว่าข่าวกีฬา ข่าวสตรี ข่าวอาชญากรรม และหน้าบทบรรณาธิการ แต่เสนอข่าวเศรษฐกิจในปริมาณใกล้เคียงกับข่าวศิลปะและศาสนา หนังสือพิมพ์ขนาดใหญ่เสนอข่าวเศรษฐกิจในแบบเจาะลึกมากกว่าหนังสือพิมพ์ขนาดกลางและเล็ก หนังสือพิมพ์รายวันเพิ่มปริมาณผู้สื่อข่าวจำนวนมาก และเพิ่มผู้สื่อข่าวที่มีประสิทธิภาพเพื่อทำข่าวเศรษฐกิจ

สำหรับข่าวเศรษฐกิจในประเทศไทย แต่เดิมนั้นได้รับความสนใจจากผู้อ่านค่อนข้างน้อย เพราะเป็นข่าวที่ต้องอาศัยความรู้ความเข้าใจพอสมควรที่จะติดตามทำความเข้าใจ แต่ในปัจจุบันปรากฏว่าข่าวเศรษฐกิจได้รับความสนใจมากขึ้น โดยพิจารณาได้จากปริมาณเนื้อหาที่เสนอข่าวเศรษฐกิจในหนังสือพิมพ์รายวันทั่วไปและจำนวนหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจรายคาบต่าง ๆ ที่เพิ่มมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด แต่งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับหนังสือพิมพ์เศรษฐกิจและคุณลักษณะเฉพาะของนักข่าวเศรษฐกิจยังมีไม่มากนัก ทั้ง ๆ ที่ข่าวทางด้านนี้กำลังมีความสำคัญมากขึ้นทุกที ดังนั้นการปรับปรุงทั้งคุณภาพของงานข่าวและตัวนักข่าวผู้ปฏิบัติงานจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งตามไปด้วย

ซึ่งเราควรที่จะต้องรู้สภาพปัจจุบันและรู้ความต้องการ เพื่อการปรับปรุงคุณภาพจะดำเนินไปได้
อย่างมีทิศทาง



ศูนย์วิทยพัชร์พยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย